SINTEZA

Industria citricelor înfloreşte în Florida

Investiţii străine în America

Scanned with OKEN Scanner

SINTEZA 30

CE SE ÎNTÎMPLĂ CU CLIMA TERESTRĂ?	2	Reportaj analitic
PLANTAȚIILE DE CITRICE SÎNT O MINĂ DE AUR	8	Fotoreportaj de Lynn Pelham
UN „ACTIVIST" LA O.N.U.	16	Joseph Lelyveld
ACEI CONSTRUCTORI AMATORI ȘI MAȘINILE LOR ZBURĂTOARE	19	Michael Parfit
CONTACTE	25	Supliment
GUVERNUL ÎȘI DESCHIDE UȘILE	41	James A. Noone
ARHITECTURA SPECTACULOASĂ A ORAȘULUI HOUSTON	44	Fotoreportaj
CITY MAGAZINES	52	Donald Morrison
INVAZIE STRĂINĂ PE PIAȚA ECONOMICĂ A STATELOR UNITE	56	Daniel Yergin
VIEȚI SALVATE ÎN MARE GRABĂ	59	Mary Ann Bader

Ambasada Statelor Unite ale Americii, București
1978

SINTEZA este publicată de Ambasada Statelor Unite ale Americii din București și distribuită conform unei înțelegeri cu guvernul Republicii Socialiste România. Scopul acestei publicații este familiarizarea cititorilor cu evenimentele de actualitate din Statele Unite, cu evoluțiile contemporane în domeniile științei și culturii americane. Eventualele comentarii și sugestii adresate Ambasadei S.U.A. în legătură cu această publicație sînt binevenite.

COPERTA: Mari cantități de portocale și grepfruturi pîrguite de soarele Floridei așteaptă să fie preparate și distribuite piețelor de desfacere din Statele Unite și străinătate (vezi pagina 8). Fotografie de Lynn Pelham.

Scanned with OKEN Scanner

PAGINA REDACȚIEI

■ Aberațiile climatice abătute asupra Americii de Nord în primele luni ale anului 1977 ar fi îndreptățit concluzia că natura își pierduse mințile. Un val de căldură aproape vărătică domnea în regiuni, de obicei acoperite cu zăpadă, din Canada și Alaska, în vreme ce răsăritul și sud-estul Statelor Unite erau torturate de cel mai cumplit frig înregistrat în aceste părți ale țării în secolul actual. Iar acestor anomalii acute li se adăuga cea mai mare secetă suferită de zonele din vecinătatea coastei Pacificului în ultimele decenii. Asemenea modificări radicale ale climei au năpăstuit în anii recenți și alte regiuni ale globului, ele pîrjolind zone întregi, precum Centura Saheliană a continentului african, și făcînd ravagii în producția agricolă a altora. Iar, așa cum indică articolul de deschidere al acestui număr, există slabe speranțe că vremea se va întoarce curînd la vechile sale tipare. Dimpotrivă, s-ar prea putea să ne aflăm în pragul unei ere a imprevizibilității meteorologice ce va avea consecințe grave asupra vieții și activității umane din întreaga lume. ■ Din fericire, tonul articolelor următoare este lipsit de pesimism. Plantațiile de citrice ale statului Florida sînt o adevărată mină de aur, Andrew Young, noul ambasador american la O.N.U., se remarcă prin „activism" diplomatic și perseverență, iar constructorii amatori de avioane din Statele Unite, al căror număr crește continuu, se dovedesc a fi urmași vrednici ai temerarilor pionieri ai aeronauticii. ■ Cea de a doua parte a acestui număr al Sintezei conține o analiză a modului în care publicului american îi este facilitată o examinare mai directă a activității guvernului, un reportaj ilustrînd spectaculoasa arhitectură a orașului Houston, o descriere a unui nou și eficace gen publicistic american, o apreciere a rolului jucat de exporturile de capital făcute pe piața economică a Statelor Unite și un articol dedicat inimosului personal al unui spital de urgență din orașul Baltimore. □ □ □ □ □ □ □

Suc natural de portocală

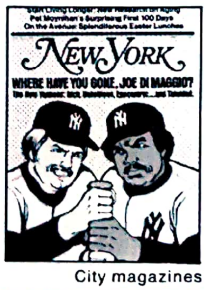

City magazines

Intervenții salvatoare de viață

Scanned with OKEN Scanner

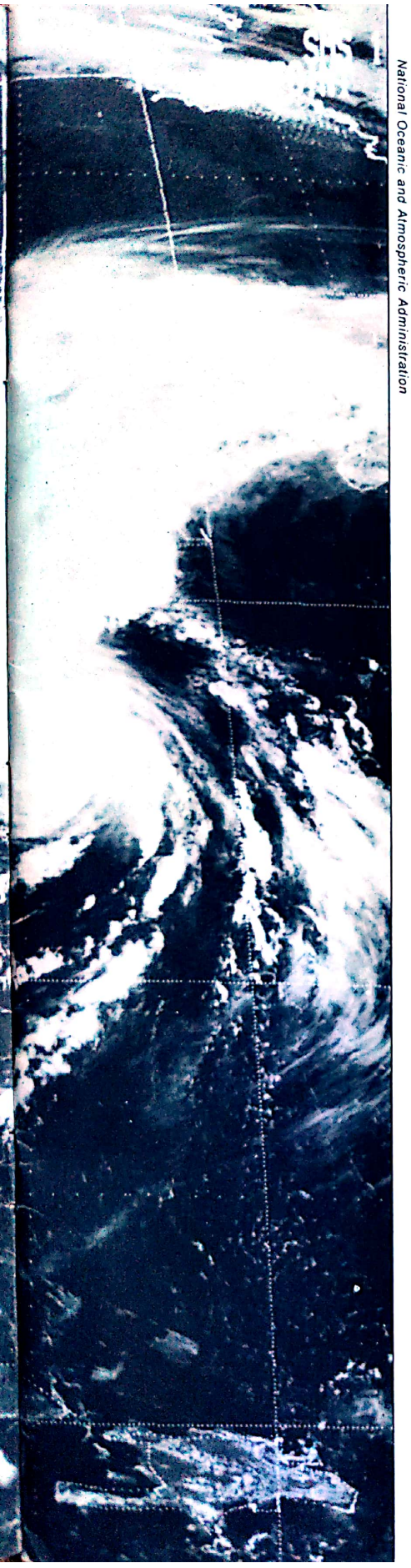

National Oceanic and Atmospheric Administration

Deși nu poate încă fi vorba de un consens de opinie, numeroși meteorologi sînt astăzi de părere că există destule indicii ale unei modificări substanțiale a climei globului. Iar, dacă opiniile acestor experți diferă mult în privința cauzelor, naturii și direcției acestor schimbări ale vremii, toți sînt de acord că variabilitatea climatică este un fenomen care a fost pînă acum subestimat sau ignorat și că o examinare mai profundă a acestui fenomen este urgent necesară.

Experții sînt de asemenea în bună parte de acord că orice schimbare importantă survenită în clima globului ar putea afecta într-o măsură catastrofală în special regiunile aride ale Pămîntului — acea circa o treime din suprafața totală a uscatului planetei pentru care previzibilitatea meteorologică este deja minimă și unde precipitațiile sînt întotdeauna insuficiente și adesea neregulate, iar existența omului este periclitată în cea mai mare măsură. Dacă, așa cum presupun numeroși experți în materie, clima terestră se află în prezent în tranziție de la o perioadă de neobișnuită stabilitate la o perioadă nouă, caracterizată în primul rînd de o variabilitate în mare parte imprevizibilă, implicațiile acestui fenomen ar fi desigur profunde pentru întreaga suprafață a planetei.

„O creștere a variabilității climatice ar avea urmări grave în oricare regiune a globului, aceste efecte putînd fi însă extrem de grave în cazul regiunilor aride și semiaride", afirmă John F. Griffiths, un specialist în meteorologie de la *Texas Agricultural and Mechanical University*. „Dacă o regiune cu un volum anual de precipitații în valoare medie de 250 de milimetri primește în cursul unui anumit an 500 de milimetri de apă de ploaie, cursurile de apă se revarsă și inundă adesea zone populate. Dacă, în anul următor, valoarea precipitațiilor este zero, efectele sînt la fel de negative, dat fiind faptul că aici nu poate fi vorba de compensație".

Cu multă vreme în urmă, cînd populația acestei planete era de ordinul milioanelor, sau cel mult al zecilor de milioane, schimbările climatice — chiar și coborîrea înceată dar inevitabilă a unor ghețari masivi, sau aridizarea treptată a unor regiuni care întreținuseră o vegetație luxuriantă — s-ar prea putea să fi suscitat mult mai puțin interes decît capriciile cotidiene ale vremii sau trecerea de la un anotimp la altul.

Astăzi însă, omenirea — care se va cifra poate foarte curînd la circa șapte miliarde — ocupă probabil întreaga suprafață locuibilă a planetei. Realizările sale sînt cu adevărat impresionante; dar civilizațiile, tehnologiile, tehnicile de producere a hranei și resursele sale energetice s-au dezvoltat în contextul unei anumite ordini climatice, a cărei stabilitate în timp s-ar putea să fie mult inferioară stabilității în spațiu a speciei umane. Chiar și nomazii deșerturilor, care sînt un fel de relicvă pentru antropologi, sînt astăzi sedentarizați de forțe sociale și ecologice pe care ei nu le pot în nici un fel influența.

Observațiile meteorologice concludente efectuate frecvent prin intermediul sateliților artificiali, precum această înregistrare fotografică a unui uragan dezlănțuit în vecinătatea coastei răsăritene a Statelor Unite, s-ar putea să faciliteze oamenilor de știință o mai bună înțelegere a tendințelor climatice viitoare.

Articol apărut inițial în revista *Mosaic*, publicată de *U.S. National Science Foundation*

Lipsuri informaționale

O metodă prin care climatologii încearcă să prezică viitorul este examinarea atentă a trecutului. În efortul lor de a determina tipare și cicluri trecute a căror manifestare ar putea să continue în viitor, aceștia descoperă cel mai adesea că informațiile disponibile

Experții nu se pot decide dacă clima Pămîntului se încălzește sau se răcește. Unii dintre ei însă se tem că ea devine tot mai imprevizibilă. Iar acesta este un motiv de îngrijorare.

Scanned with OKEN Scanner

nu sînt suficiente, iar în cazul regiunilor aride ale globului, care sînt în bună parte nepopulate, ei sînt confruntați cu o acută penurie informațională. Spre exemplu, singurele date privind volumul de precipitații pe termen lung pentru regiunea Sahel, o zonă vastă de pămînturi aride și semiaride ce traversează continentul african la sud de Deșertul Sahara, au fost furnizate de o stație meteorologică situată în capitala senegaleză, Dakar, care se află în imediata vecinătate, dar nu în interiorul Centurii Saheliene.

Chiar și acolo unde observatoarele meteorologice sînt mai numeroase și mai adecvat amplasate, cum este cazul zonei Marilor Platouri din Statele Unite, registrele de date nu acoperă decît ultimii circa o sută de ani. În plus, caracterul variabil al climei regiunilor aride face ca interpretarea datelor disponibile să fie un proces dificil. Spre deosebire de precipitațiile care cad în zonele de climă temperată, ploile căzute în regiunile aride și semiaride au cel mai adesea un caracter torențial. Iar o singură ploaie torențială poate aduce o parte considerabilă a cantității anuale de umiditate primită de o asemenea regiune.

Aceste lipsuri informaționale încep astăzi să fie eliminate. Stațiile meteorologice din regiunile aride ale globului devin tot mai numeroase. Sateliții meteorologici furnizează o mare cantitate de date de un fel cu totul nou. Climatologii își îmbogățesc cunoștințele referitoare la trecut prin examinarea tiparelor inelare ce apar în secțiunile transversale ale trunchiurilor unor arbori bătrîni, prin interpretarea depozitelor de polen ce indică retragerea sau înaintarea regiunilor verzi și prin studierea altor fenomene similare. În ciuda acestor progrese ale științei însă, trecutul climatic al regiunilor aride și chiar cel al întregului glob terestru se află încă în mare măsură sub semnul incertitudinii.

Raționamente speculative

Principalul partizan al teoriei conform căreia modificările climei amenință bunăstarea omenirii este probabil Reid Bryson, directorul așa-numitului *Institute for Environmental Studies* de la *University of Wisconsin*. Acuzat adesea de alți climatologi pe motiv că explicațiile sale sînt bazate pe o simplificare exagerată a raționamentelor științifice implicate, Bryson a reușit totuși să obțină un vot aprobativ din partea multor experți de resort asupra punctelor principale ale teoriei sale. La rîndul său, Bryson și-a modificat în parte ipotezele — uneori cu subtilitate, alteori drastic — de-a lungul a cîțiva ani de dispută cu colegii săi.

Perioada 1930 – 1960, care a fost îndeobște calificată pînă acum drept „normală", este considerată de Bryson drept extrem de anormală în contextul tiparelor climatice cristalizate în ultimele secole și în contextul general al istoriei climatice a planetei.

Pămîntul se află acum într-o perioadă interglaciară, iar durata perioadelor similare ce au despărțit epocile glaciare ale Pămîntului în ultimele două milioane de ani a oscilat între 70 000 și 120 000 de ani. Perioada interglaciară actuală a început cu circa 10 000 de ani în urmă și ea este mai caldă decît cele precedente. Punctul culminant al acestei perioade calde a fost atins cu circa 5000 de ani în urmă, cînd valorile medii de temperatură ale atmosferei terestre se presupune că le depășeau pe cele actuale cu unu pînă la două grade Celsius.

Experții presupun de asemenea că Pămîntul a cunoscut între timp o „mică epocă glaciară", care, în Europa, a început între 1450 și 1550 și a luat sfîrșit între 1850 și 1880 (în Asia, această perioadă a început cu 200 de ani mai devreme). Ea a fost urmată de o perioadă de încălzire, în cursul căreia voloarea medie a temperaturilor atmosferei terestre a crescut cu aproximativ un grad Celsius. Punctul culminant al acestei tendințe pare să fi fost atins între 1930 și 1960, ani caracterizați de o stabilitate neobișnuit de mare a tiparelor climatice. Imediat după aceea, datele meteorologice culese în Emisfera Nordică (un studiu al calotei de gheață islandeze, spre exemplu) indicau instalarea unei noi tendințe de răcire și sugerau concluzia că Pămîntul se întorcea rapid la condițiile ce caracterizaseră „mica epocă glaciară".

O serie de evenimente climatice petrecute în ultimele două decenii păreau la început să aibă o legătură directă cu o asemenea schimbare globală — perioade de mare secetă în Uniunea Sovietică, înghețuri neobișnuite în Canada, ploi torențiale în vestul mijlociu al Statelor Unite. O secetă cumplită abătută asupra Centurii Saheliene la începutul acestui deceniu părea să demonstreze fără echivoc efectele unei tendințe generale de răcire manifestată în clima terestră. Studiile recente însă au generat concluzii ce contrazic în parte postulațiile anterioare. În primul rînd, acum ne aflăm în posesia unor dovezi concludente în sprijinul afirmației că tendința de răcire observată în deceniul al șaptelea nu caracteriza întreaga atmosferă terestră; în vreme ce clima Emisferei Nordice se răcea, clima Emisferei Sudice se încălzea. Iar către mijlocul deceniului actual, tendința de răcire manifestată în clima Emisferei Nordice părea să fi luat sfîrșit; de fapt, clima aceleiași Emisfere Nordice pare acum să se încălzească.

Reid Bryson și numeroși alți climatologi acordă puțină semnificație acestor constatări. „Nu știu dacă clima terestră se răcește, sau dacă ea este pe cale de a deveni mai caldă, dar sînt convins că ne putem aștepta la o mai mare variabilitate", spune J. Murray Mitchell, cercetător principal la *U.S. Oceanic and Atmospheric Administration*. „În ultimii 20 de ani", continuă Mitchell, „variabilitatea climei terestre a fost neobișnuit de mică față de deceniile anterioare. Este greu de presupus că această perioadă de variabilitate climatică redusă ar putea dura încă multă vreme".

Dacă vederile lui Mitchell diferă în multe privințe de cele adoptate de Bryson (ca să nu mai vorbim de faptul că atît unele cît și celelalte sînt puse la îndoială de alți climatologi), între cei doi experți există deplin acord asupra unui punct important: Activitățile desfășurate de rasa umană au crescut într-o asemenea măsură, încît ne putem aștepta ca ele să aibă un efect vizibil asupra climei Pămîntului.

Acest factor adaugă o nouă doză de dificultate unei probleme a cărei complexitate „naturală" constituie deja un obstacol remarcabil. Simplificînd, am putea defini vremea drept un transfer zilnic dintr-o parte a atmosferei terestre într-alta a energiei pe care planeta o primește de la Soare; clima este o integrare a fenomenelor atmosferice zilnice în tipare mai cuprinzătoare. O parte a energiei solare este transferată de oceane, o altă parte de către atmosferă. Conform tiparului cel mai general, aerul cald ridicat în zona ecuatorială se deplasează către poli, în vreme ce un contracurent de aer rece înaintează de la poli către ecuator.

Tiparele zilnice ale acestui transfer de energie pe care noi le numim „vreme" sînt mult mai complicate datorită acțiunii unui mare număr de factori: caracteristicile geografice, mișcarea de rotație a Pămîntului, ciclul anotimpurilor și multe altele. Acele tipare de lungă durată pe care noi le numim „climă" sînt influențate de toți acești factori și de o serie de factori de alte naturi.

Scanned with OKEN Scanner

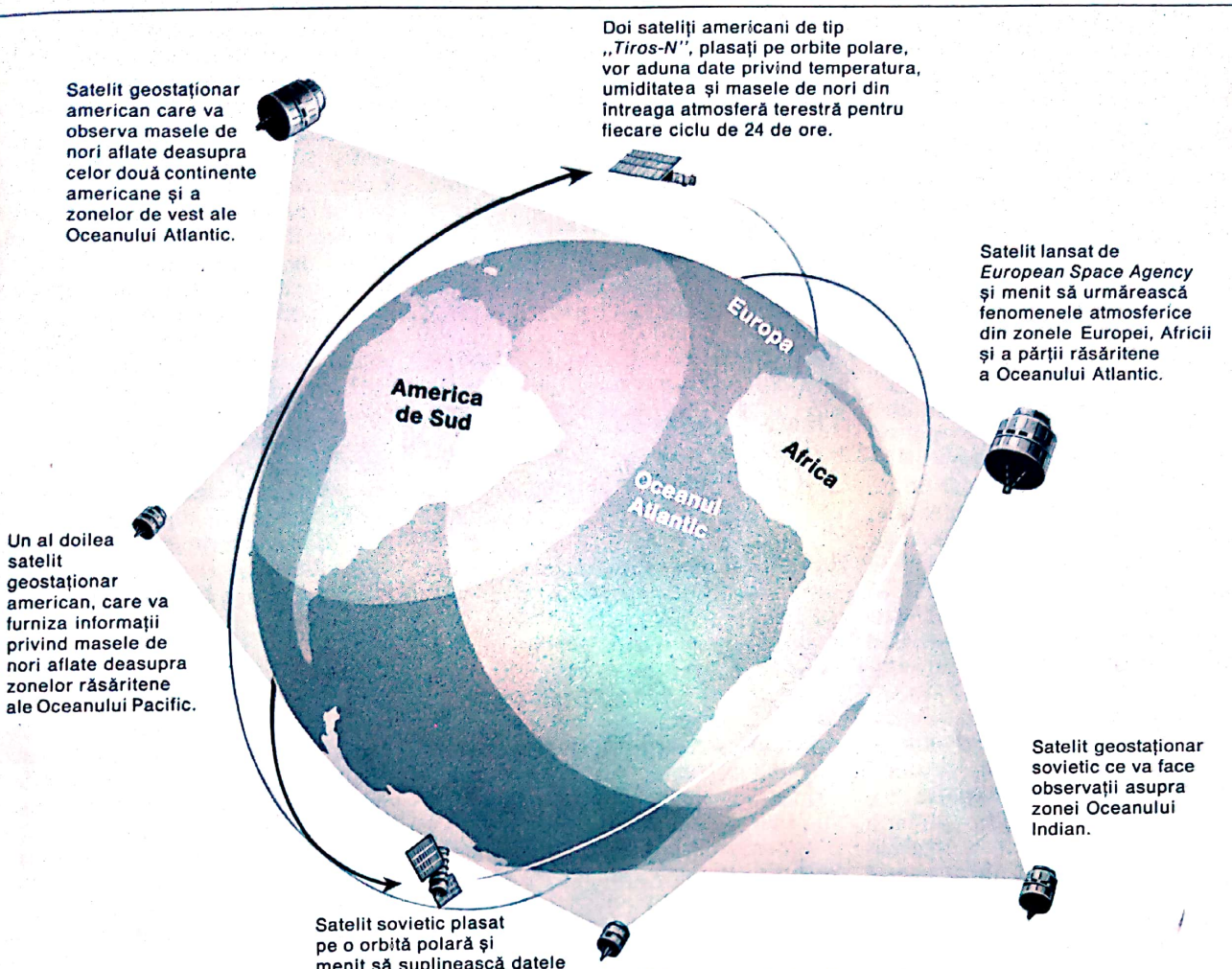

Satelit geostaționar american care va observa masele de nori aflate deasupra celor două continente americane și a zonelor de vest ale Oceanului Atlantic.

Doi sateliți americani de tip *„Tiros-N"*, plasați pe orbite polare, vor aduna date privind temperatura, umiditatea și masele de nori din întreaga atmosferă terestră pentru fiecare ciclu de 24 de ore.

Satelit lansat de *European Space Agency* și menit să urmărească fenomenele atmosferice din zonele Europei, Africii și a părții răsăritene a Oceanului Atlantic.

Un al doilea satelit geostaționar american, care va furniza informații privind masele de nori aflate deasupra zonelor răsăritene ale Oceanului Pacific.

Satelit geostaționar sovietic ce va face observații asupra zonei Oceanului Indian.

Satelit sovietic plasat pe o orbită polară și menit să suplinească datele culese de cei doi sateliți americani de tip *„Tiros-N"*.

Satelit japonez a cărui rază de observație va acoperi zonele vestice ale Oceanului Pacific.

Ilustrație adaptată și reprodusă cu permisiunea instituției *National Geographic Society*

ÎN 1978 VA ÎNCEPE O EXAMINARE GLOBALĂ A CLIMEI TERESTRE

Cu concursul unui mare număr de țări, către sfîrșitul anului 1978 va începe cel mai cuprinzător studiu întreprins vreodată asupra atmosferei terestre. Acest proiect internațional, care face parte din așa-numitul „Global Atmospheric Research Programme", patronat de Organizația Națiunilor Unite, are menirea de a furniza date privind deplasarea păturilor de aer și umiditate și variațiile de temperatură deasupra diferitelor zone ale Pămîntului. Obiectivul final este, desigur, o îmbunătățire a capacității omului de a prezice vremea și o mai bună înțelegere a evoluțiilor climatice, în special a celor care implică schimbări de lungă durată ale climei. Acest experiment de proporții gigantice va antrena cele 145 de state membre ale Organizației Meteorologice Mondiale, care vor furniza informații culese de observatoare terestre și aeriene. Aceste observații vor fi efectuate de-a lungul a 12 luni, începînd cu data de 1 decembrie 1978, dar procesul evaluării și interpretării lor va dura cel puțin încă cinci ani. Un număr de circa 40 de țări, printre care se află și Statele Unite, vor aduce contribuții speciale fazei inițiale a acestui studiu prin observații făcute cu ajutorul sateliților meteorologici existenți și a celor ce vor fi lansați în viitorul apropiat, vapoarelor, avioanelor și balizelor și baloanelor meteorologice.

Scanned with OKEN Scanner

Spre exemplu, există o bună doză de îndoială că ceea ce experții numesc „constantă solară" (energia emisă de Soare) este într-adevăr o valoare constantă. O modificare a constantei solare în valoare de o fracțiune din unu la sută ar putea avea efecte semnificative asupra climei terestre.

Alte surse de dificultate: mișcarea de rotație a Pămîntului nu este perfectă față de axa acestuia; distanța dintre Pămînt și Soare nu este întotdeauna aceeași; continentele terestre alunecă pe platformele de rocă mai solidă din interiorul planetei; iar lanțurile muntoase dovedesc mobilitate verticală.

Din punct de vedere temporal, acești factori influențează tiparele de climă în mod foarte diferit. Deplasările maselor continentale, spre exemplu, sînt factorul cu efectul cel mai lent. Se presupune că lanțul de epoci glaciare și-a avut geneza cu circa 20 de milioane de ani în urmă, cînd America de Sud și Australia s-au desprins și s-au îndepărtat de Antarctica. Se crede că modificările produse în sistemul curenților oceanici și în schimburile de energie dintre aer și apele oceanelor, modificări declanșate de acea deplasare a celor două mase de uscat, au dus la formarea calotei de gheață a Antarcticii, care, la rîndul ei, a jucat un rol cheie în trecerea Pămîntului de la o climă tropicală globală la un sistem climatic diferențiat, mai rece și mai puțin stabil.

Referindu-se la modificările climatice produse într-un context temporal mai puțin vast, William W. Kellogg de la *National Center for Atmospheric Research* afirmă, spre exemplu, că acel punct culminant al perioadei calde de acum circa 5000 de ani s-ar putea să fi fost cauzat de caracterul eliptic al orbitei solare a Pămîntului: Emisfera Nordică, în care se află cea mai mare parte a uscatului terestru, era în timpul verii mai aproape de Soare în acea perioadă, fapt care ar fi putut lesne cauza o încălzire globală a climei terestre.

Pe lîngă acești factori care aparțin încă de domeniul speculativ, există un alt factor terestru care influențează clima: erupțiile vulcanice. Vulcanii introduc în atmosfera terestră mari cantități de praf. Acest praf vulcanic, care ajunge în straturile superioare ale atmosferei, mărește cantitatea de radiație solară reflectată în spațiu și are astfel un efect de răcire. În studiile sale, Bryson a descoperit că între tiparele de activitate vulcanică ale Emisferei Nordice și cele ale Emisferei Sudice există deosebiri distincte, deosebiri pe care el le consideră a avea o legătură cu deosebirile de evoluție climatică existente între cele două emisfere.

O teorie actuală pretinde că vremea, ca și clima de altfel, nu va fi niciodată total previzibilă

Activitatea umană exercită și ea o influență asupra climei, influență despre care John Kutzbach de la *University of Wisconsin* crede că „în cele din urmă, ar putea eclipsa factorii naturali în privința determinării variabilității".

Hidrocarburile clorofluorurate și alți compuși chimici larg utilizați ar putea afecta pătura de ozon din regiunea superioară a stratosferei și avea pe această cale o influență asupra climei. Creșterea cantității de energie utilizată de societatea modernă generează o sporire a căldurii reziduale vărsată în atmosferă; aceasta ar putea de asemenea exercita o influență asupra climei.

Dar factorul de cea mai mare importanță din această categorie îl constituie probabil cantitatea considerabilă de bioxid de carbon adăugată conținutului atmosferic prin arderea combustibililor fosili. Totodată, conținutul atmosferic de aerosoli (particule de mărimi și compoziții diferite) produși de om se află și el în creștere. Bioxidul de carbon captează căldura și are astfel un efect de încălzire. Aerosolii, pe de altă parte, reflectă radiația solară și exercită deci un efect de răcire.

Pînă de curînd, opinia generală era că acești doi factori acționează în direcții opuse. Între timp însă, unii climatologi au ajuns la concluzia că aerosolii au și capacitatea de a absorbi radiație solară, concluzie ce i-a determinat să sugereze că efectul de răcire exercitat de aerosoli s-ar putea să fi fost supraapreciat.

Folosind datele statistice curente referitoare la cantitățile de bioxid de carbon și aerosoli evacuate în atmosferă și presupunînd absența oricăror modificări ale activității vulcanice terestre, Bryson a elaborat un model electronic al sistemului climatic mondial, care indică o tendință de răcire cu o durată de cîțiva ani, urmată de o perioadă de stabilizare cu o durată de aproximativ un deceniu și de începutul unei lungi perioade calde.

„Aceasta înseamnă că următorii zece ani nu se vor deosebi prea mult de ultimii cinci", comentează el. „Desigur, această sugestie nu este deloc îmbucurătoare, clima ultimilor circa cinci ani putînd fi pe drept calificată drept dezastruoasă — valuri de secetă în Sahel și vestul mijlociu al continentului nord-american, înghețuri în Brazilia, alte valuri de secetă în Uniunea Sovietică și așa mai departe".

Deplasarea zonelor aride

Experții sînt în general de acord în privința efectelor pe care o modificare globală a temperaturilor terestre le-ar putea avea asupra regiunilor aride. Dacă, spre exemplu, conținutul de bioxid de carbon al atmosferei se va dubla în următoarele patru sau cinci decenii — fapt pe care experții în probleme energetice îl consideră inevitabil —, iar dacă valorile medii de temperatură vor crește, repartizarea zonelor aride ale Pămîntului va suferi modificări.

În contextul unei clime mai calde, aerul cald care se ridică în atmosferă în zonele ecuatoriale și se îndreaptă apoi către poli ar coborî spre sol în dreptul unor latitudini mai înalte decît cele afectate astăzi de aceste mase de aer cald. Aerul descendent este uscat și nu aduce ploaie. Efectul net al unei asemenea modificări ar fi o extindere a regiunilor aride către poli și o dearidizare a acestora în părțile cele mai apropiate de ecuator. În cazul unei tendințe de răcire a climei terestre, ne putem aștepta la inversul acestei situații — deșerturile vor înainta către ecuator, iar regiunile aride cele mai apropiate de poli vor primi o mai mare cantitate de precipitații... probabil!

Dificultatea formulării unor prognoze climatice se datorează faptului că atît teoriile actuale cît și datele actualmente disponibile sînt inadecvate.

Dificultățile implicate de diagnosticarea unei situații climatice anumite pe baza volumului disponibil de cunoștințe meteorologice au fost ilustrate de discuțiile asupra valurilor de secetă

Scanned with OKEN Scanner

din Centura Saheliană. Adepții teoriei conform căreia clima terestră parcurge o perioadă de răcire priveau acest fenomen drept o confirmare a vederilor lor. Chiar și o deplasare minimă spre sud a tiparelor zonale de precipitații poate transforma mari suprafețe semiaride în zone de deșert.

Un punct de vedere opus este acela că regiunile semiaride, precum Centura Saheliană, sînt predispuse periodic unor valuri masive de secetă. În ciuda caracterului inadecvat al registrelor de date meteorologice, există unele indicații că Centura Saheliană a suferit asemenea perioade de mare secetă aproximativ o dată la fiecare 30 de ani; în consecință, cea mai recentă perioadă de secetă nu a fost neobișnuită sau de neașteptat.

Experții sînt unanim de acord că activitățile omului au amplificat efectele perioadelor de secetă și au grăbit probabil procesul de aridizare manifestat în regiunea Sahel — pășunatul exagerat a distrus învelișul vegetal al solului, iar operațiile de deforestare au facilitat înaintarea nisipurilor Saharei.

De asemenea, au fost formulate unele teorii care pretind că distrugerea învelișului vegetal al solului declanșează mecanisme mult mai complexe. Jule Charney de la *Massachusetts Institute of Technology* afirmă că distrugerea învelișului erbaceu prin pășunat mărește capacitatea de reflexie a solului. Această sporire a capacității de reflexie a solului cauzează o răcire a straturilor inferioare ale atmosferei și produce o coloană de aer descendent. Aerul descendent este uscat, iar solul nu primește precipitații. O altă teorie sugerează că pierderea de vegetație micșorează concentrația de particule organice minuscule ale aerului, particule ce constituie nucleii în jurul cărora se formează de obicei picăturile de ploaie.

Un motiv pentru care climatologii privesc asemenea teorii cu mare precauție este faptul că ei refuză să accepte concluzia finală că omul poate determina o sporire a cantității de precipitații. Unul dintre episoadele cele mai tragice din istoria recentă a pămînturilor aride s-a petrecut în deceniul al optulea al secolului trecut, cînd emigranții ajunși pe continentul nord-american se grăbeau să ocupe pămînturile din regiunile vestice, care se bucurau pe atunci de o perioadă ploioasă, în convingerea că „ploaia urmează plugul". O lungă perioadă de secetă abătută asupra acelorași regiuni în deceniul următor a distrus această convingere.

În cazul Centurii Saheliene, datele disponibile indică o scădere constantă a volumului de precipitații, cifrată la circa șapte milimetri pe an, de-a lungul perioadei 1951 — 1975, marcată totodată de reduceri abrupte produse în anii secetoși. Acest declin treptat al volumului de precipitații ar putea fi o reflectare a unei modificări produsă în sistemul global al circulației eoliene din atmosfera terestră, modificare ce a cauzat o slăbire a fenomenelor eoliene de origine răsăriteană produse în straturile superioare ale atmosferei. Cauza unei asemenea modificări nu este cunoscută.

La așa-numitul *Laboratory of Tree Ring Research* de la *University of Arizona*, Harold C. Fritts încearcă să stabilească o legătură între tiparele generale de circulație eoliană și tiparele de climă definite de laboratorul său prin examinarea schimbărilor survenite în structura inelară a trunchiurilor de arbore.

Fritts conchide că, dacă perioada 1900 — 1960 este luată ca etalon, ne putem aștepta ca variabilitatea vremii să crească de acum înainte. „Conform statisticilor istorice, probabilitatea iernilor friguroase în cursul acestei perioade era de două ori mai mare decît aceasta s-a dovedit a fi", spune el. „Iernile friguroase pe care le-am avut din 1960 încoace sînt mult mai caracteristice pentru trecut".

Iernile reci nu au în mod neapărat o influență negativă asupra regiunilor semiaride, precum Arizona, dacă e să dăm crezare opiniilor emise de Fritts. „Iernile reci facilitează un echilibru mai favorabil în sistemul de circulație al umidității", explică el. „Vremea rece face ca plantele să piardă o cantitate mai mică de apă".

La *Texas Agricultural and Mechanical University*, John Griffiths a început un studiu al variațiilor manifestate de valorile medii ale volumului de precipitații pentru regiunile sud-vestice ale Statelor Unite. Un cercetător cu o îndelungată experiență în domeniul secetei, Griffiths afirmă că informațiile detaliate referitoare la numărul de zile ploioase și la cantitatea medie de apă căzută în cursul unei precipitații ar putea fi aproape la fel de importante ca datele ce indică volumul total de precipitații din cursul perioadelor secetoase. Asemenea informații i-ar putea ajuta pe fermieri să facă o mai bună alegere a culturilor și să stabilească în mod mai judicios programele de irigație, ele putînd fi totodată de ajutor în determinarea practicabilității tehnicilor de provocare artificială a precipitațiilor.

Griffiths și alți experți de resort susțin cu hotărîre că clima regiunilor aride este strîns legată de tiparele globale ale climei terestre, iar o mare parte a cercetărilor meteorologice ce vizează direct regiunile aride sînt efectuate adesea la mare depărtare de deșerturile Pămîntului. Spre exemplu, Harold Fritts caută în prezent să confirme presupunerile privind existența unor legături între tiparele climatice de mare altitudine din zonele Oceanului Pacific și Asiei și modificările apărute în clima regiunilor aride ale continentului nord-american, modificări detectate inițial prin studierea structurii inelare a trunchiurilor de arbore.

O teorie actuală pretinde că vremea, ca și clima de altfel, nu va fi probabil niciodată total previzibilă. „S-ar putea ca sistemul climatic să fie atît de complex, încît stările climatice alternative să fie compatibile cu o serie de condiții marginale", afirmă John Kutzbach.

Prioritățile actuale în contextul cercetărilor meteorologice sînt sporirea volumului de informații referitoare la vreme și la factorii care determină fenomenele climatice și îmbunătățirea modelelor electronice în care sînt introduse aceste informații. Numai modelele electronice suficient de complexe pot face față complexității sistemului climatic. Iar în privința satisfacerii necesităților informaționale implicate de asemenea cercetări avansate, o serie întreagă de eforturi susținute promit progrese substanțiale. Astfel, Organizația Națiunilor Unite a lansat așa-numitul *Global Atmospheric Research Programme*, iar Organizația Meteorologică Mondială a proiectat construirea unor observatoare moderne în regiunea Sahel. Acestor eforturi internaționale li se adaugă importante proiecte naționale, precum sistemul american de observații meteorologice prin intermediul sateliților, sau studiile patronate de Fundația Națională pentru Știință a Statelor Unite în cadrul programului său de cercetări asupra dinamicii fenomenelor climatice.

Clima terestră este schimbătoare, iar natura și amploarea modificărilor climatice continuă să fie imprevizibile. Climatologii afirmă în consecință că cea mai bună strategie pe care omenirea o poate adopta este de a se pregăti pentru vreme mai rea și vremuri mai grele, în timp ce experții se străduiesc să ajungă la o mai bună cunoaștere a complexelor mecanisme ce guvernează clima terestră. ■

Scanned with OKEN Scanner

PLANTAȚIILE DE CITRICE SÎNT O MINĂ DE AUR

Fotografii de Lynn Pelham

Mii de portocale pîrguite sub soarele subtropical se rostogolesc purtate de o bandă rulantă de-a lungul primei etape a unei călătorii în mare parte automatizată, la capătul căreia ele vor ajunge — sub o formă sau alta — pe mesele consumatorilor din Statele Unite și din alte țări ale lumii. Această îmbinare fericită a darurilor naturii cu tehnologia modernă este cheia spectaculosului succes comercial care caracterizează prospera industrie a plantelor citrice din Statele Unite.

Cu cincizeci de ani în urmă, plantațiile de citrice acopereau suprafețe relativ mici de teren în Florida și California și generau o producție anuală totală de circa 25 milioane lăzi de portocale și grepfrut. Progresele realizate în domeniile transporturilor și frigotehnicii au permis treptat plantatorilor de citrice din aceste regiuni să-și extindă piețele de desfacere.

În 1946 însă a fost înregistrat un progres cu adevărat salutar — producerea „concentratului" de suc de portocală. În esență, acest proces constă în înlăturarea aproape în întregime a conținutului de apă al sucului, după care acesta este congelat și vîndut, consumatorul urmînd să-i adauge apă înainte de a-l servi. Cererea de concentrat congelat de suc de portocală s-a dovedit a fi atît de mare, încît, astăzi, circa 85 la sută din producția anuală de citrice este transformată în suc. Mulțumită unor condiții ideale de climă și tehnologiei avansate, Statele Unite produc azi circa o treime din cantitatea totală de citrice oferită pe piața mondială. În sezonul 1976–77 (octombrie – iunie), recolta a fost gigantică — circa 250 milioane lăzi de portocale și alte 70 milioane lăzi de grepfrut. Iar, deși cea mai mare parte a producției este transformată în suc, fructele citrice sînt, cu excepția cartofilor, cel mai apreciat produs alimentar natural oferit pe piața americană.

În afara Floridei și Californiei, singurele alte state ale federației americane pe teritoriul cărora fructele citrice sînt produse în cantități considerabile sînt Texas-ul și Arizona. Totuși, inima industriei americane a citricelor rămîne statul Florida — peninsula din sud-estul continentului, ale cărei zile însorite, nopți răcoroase și sol mănos o fac să fie cea mai productivă regiune cultivată cu plante citrice din întreaga lume. Două treimi din totalul producției americane de citrice provin de pe plantațiile acestui stat; în sezonul 1976–77, Florida a produs circa 180 milioane lăzi de portocale și a pierdut alte circa 50 milioane lăzi ca urmare a unui îngheț catastrofal, cu o durată de trei zile, în ianuarie 1977. Agenții economice statale și plantatorii particulari au dus în anii recenți intense campanii publicitare și de marketing, efectul acestor eforturi fiind reflectat de un volum tot mai mare de afaceri. Volumul anual total al valorii vînzărilor cu amănuntul a depășit pentru prima oară cifra de 1 miliard dolari în anul 1976.

Factorii principali care determină succesul acestei industrii în Statele Unite, ca pretutindeni în lume de altfel, rămîn condițiile de climă adecvate și erudiția agronomică a plantatorilor. Spre deosebire de alte fructe, citricele trebuie lăsate să se coacă pe ramurile arborilor, iar acest proces poate dura între șase și 14 luni. Apoi, așa cum arată fotografiile reproduse pe paginile următoare, știința și tehnologia preiau ștafeta din mîna naturii.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

APORTUL ȘTIINȚEI ESTE INDISPENSABIL

Plantatorii de citrice duc o luptă permanentă împotriva maladiilor care amenință arborii. Un rol principal în prevenirea și combaterea acestor maladii îl joacă cercetările și experiențele științifice efectuate în deosebi în statul Florida.

Într-unul din laboratoarele așa-numitului *Florida Department of Agriculture and Consumer Services* (dreapta), o cercetătoare examinează un lăstar de arbore sănătos altoit pe un răsad de laborator, pentru a detecta eventuala apariție a indiciilor unei maladii virotice. Menirea acestei tehnici de cercetare este identificarea cauzelor instalării maladiilor virotice care amenință plantele citrice. După două săptămîni petrecute în eprubetă, altoiul este sădit în seră și ținut în continuare sub observație.

Combaterea maladiilor care amenință arborii fructiferi constituie o preocupare primordială și la institutul *Agriculture Research and Education Center* din localitatea Lake Alfred (statul Florida). Aici, experții în patologie vegetală fac observații asupra unui mare număr de specimene de seră (pagina alăturată, sus) pentru a determina cauzele unei boli care apare adesea la arborii tineri ai plantațiilor de citrice din Florida.

Într-un alt domeniu de cercetări, o mașină experimentală de cules fructe — care scutură trunchiul arborelui făcînd ca fructele să cadă într-un colector circular —(pagina alăturată, jos) ajută la strîngerea recoltei pe plantațiile institutului.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

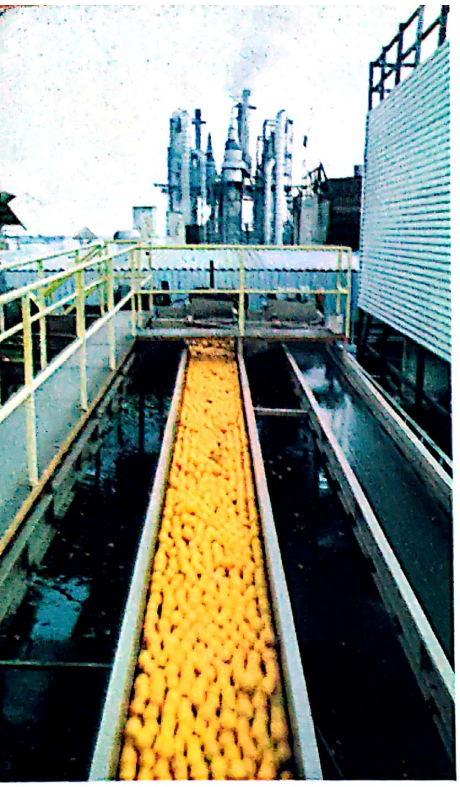

TEHNOLOGIA MODERNĂ ASIGURĂ UN FLUX CONTINUU DE SUC NATURAL

Deşi cea mai mare parte a recoltei anuale de fructe citrice este transformată în concentrat congelat de suc, una dintre marile firme de resort din Florida, *Tropicana Products, Incorporated*, continuă să producă o cantitate considerabilă de suc natural de portocală şi grepfrut. Această companie a fost fondată cu circa trei decenii în urmă de către un imigrant italian, Anthony T. Rossi, care a decis să nu renunţe la producţia de suc natural, în ciuda marelui succes comercial al procesului de concentrare. Perseverenţa sa a dat roade – compania a atins între timp un volum anual de afaceri cifrat la mai multe milioane de dolari, produsele firmei fiind vîndute pe întreg teritoriul

Scanned with OKEN Scanner

Tropicana Products, Inc.

Statelor Unite, în Canada, 15 țări europene și Indiile de Est.

Fructele ajunse la imensa fabrică a companiei din vecinătatea localității Bradenton sînt spălate și apoi introduse pe cale automată în extractoare de suc care înghit 700 de bucăți pe minut. La capătul procesului de producție, sticlele purtate de benzi rulante ajung în secția de control al calității. Sucul vărsat de extractoare nu este însă imediat îmbuteliat, ci este înghețat în tăvi speciale, iar „plăcile" astfel obținute sînt înmagazinate în încăperi frigorifice, pentru a fi apoi relichefiate conform necesităților de livrare. Acest procedeu permite o ofertă constantă de suc natural în tot cursul anului. ■

Scanned with OKEN Scanner

UN "ACTIVIST" LA O.N.U.

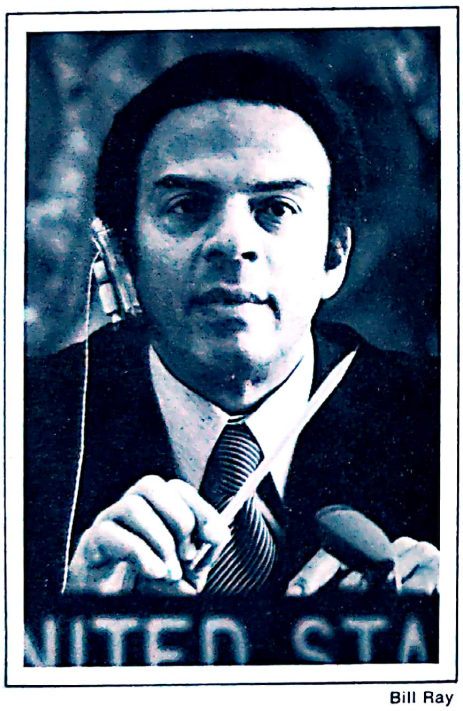

Bill Ray

Andrew Young, noul ambasador american la O.N.U., este un diplomat mai puțin obișnuit, dar cu convingeri ferme

Joseph Lelyveld

Articol reprodus cu permisiunea editorilor publicației *The New York Times Magazine*

La 15 aprilie 1967, cu mai puțin de un an înainte de a fi asasinat, Martin Luther King, Jr. a condus o imensă demonstrație antirăzboinică — motivată de escaladarea operațiilor de bombardament împotriva Vietnamului de Nord — care a avut loc în fața sediului Organizației Națiunilor Unite. Pentru King, care ducea o luptă chinuitoare cu propria sa conștiință în privința rolului său în contextul mișcării pacifiste, acea demonstrație era plină de riscuri. Ea implica o alianță de moment cu elemente radicale care afirmau cu înverșunare că acel război constituia o ilustrare clară a intențiilor infame ale Statelor Unite. King considera acea demonstrație de protest drept un ocol, un pas înapoi, ba chiar o anomalie, dar el nu dorea ca acțiunea sa să fie privită drept un act „antiamerican". În consecință, el a apelat la serviciile celui mai eficace negociator din anturajul său, preotul Andrew Young. Prin acțiuni discrete, purtate în culise, tînărul preot congregaționalist a reușit să impună condițiile participării lui King la acea demonstrație, asigurîndu-se că steagurile Vietcong-ului aveau să fie ținute la distanță și că retorica radicală avea să fie ținută în frîu.

Astăzi, un deceniu mai tîrziu, Andrew Young s-a întors la O.N.U. pentru a conduce delegația Statelor Unite. În 1967, nimeni nu și-ar fi putut imagina că unul dintre organizatorii acelei demonstrații de protest ar fi putut ocupa în viitor un asemenea post. Faptul că el este primul ambasador al Statelor Unite acreditat la O.N.U. al cărui *curriculum vitae* include participarea la o demonstrație de protest împotriva propriului său guvern este, în ultimă instanță, mai frapant decît alte două atribute fără precedent observate cel mai adesea: el este primul negru numit în această funcție și singura persoană din Statele Unite căreia noul președinte al țării a recunoscut deschis că îi este îndatorat din punct de vedere politic.

În gîndirea lui Young, între 1967 și prezent există o legătură crucială și o bună doză de simetrie — King, afirmă el, căuta să canalizeze mișcarea pentru respectarea drepturilor cetățenești din Statele Unite spre centrul activității politice a țării; pe de altă parte, propria carieră politică a lui Young — o carieră remarcabilă, trebuie să adăugăm — este considerată drept o prelungire logică a unui itinerariu stabilit înainte de moartea lui King. Andrew Young este un politician moderat, cu vederi pragmatice, care posedă o rețea vastă de legături politice utile și un simț ascuțit al coordonării temporale — atribute dovedite din plin de activitatea sa în cursul anului electoral 1976, activitate care a contribuit în mare măsură la victoria lui Jimmy Carter. Iar toate aceste calități, instinctul și legăturile sale politice, s-au format în anii participării sale la lupta pentru drepturile cetățenești. Dacă Young ar fi dorit mai multă putere politică, el ar fi putut probabil să obțină un post mai important în cadrul guvernului actual decît cel pe care îl deține. Cei mai mulți dintre prietenii și suporterii săi au considerat că el făcea o greșeală părăsind Washington-ul tocmai în momentul în care putea fi sigur că avea să exercite o mai mare influență în metropola vieții politice americane decît oricare alt negru din istoria de pînă acum a Statelor Unite. Young însă, azi în vîrstă de 45 de ani, este un politician pentru care riscul exercită o oarecare atracție. De asemenea, el este mai degrabă un predicator și un moralist decît un om de partid sau un negociator de culise. Pentru el, prezența la Națiunile Unite promitea o realizare mai mult decît personală; el avea sentimentul că putea contribui la reanimarea unei speranțe care fusese distrusă în America în primăvara anului 1968, odată cu asasinarea lui Martin Luther King, Jr.

Calitățile diplomatice la care Young recurge astăzi în noua sa capacitate au fost căpătate în cursul a zece ani de luptă pentru drepturile cetățenești ale negrilor purtată în sudul Statelor Unite. Oameni ca Andrew Young erau numiți pe atunci „activiști". Acest cuvînt

© 1977, by The New York Times Company

Scanned with OKEN Scanner

nu definește în mod adecvat activitatea sa din trecut sau cea de astăzi, dar el nu poate fi trecut cu vederea.

Young a preluat postul de ambasador la O.N.U. fără a fi încetat să fie un activist. El a venit la New York cu planuri mari. Noul ambasador vorbește de reabilitarea Statelor Unite la O.N.U. și de reabilitarea organizației mondiale în ochii americanilor, de angajarea Statelor Unite „de partea dreptății, în disputele de ordin moral ale lumii" și de recîștigarea „forței morale" pierdută în Vietnam.

Propria sa prescripție menită să recîștige Statelor Unite acea „forță morală" este impunerea „cu agresivitate" a unui plan de trecere la un sistem de guvernare de către majoritate în Africa de Sud — o recomandare, ce-i drept, nu prea lesne de urmat. Young se afla în Africa de Sud, în decembrie 1976, cînd a decis, mărturisește el, că nu ar fi putut refuza postul de ambasador la O.N.U. dacă acesta avea să-i fie oferit. El a vizitat din nou Africa de Sud curînd după ce a preluat acel post. Un optimist incorijibil, Young este de părere că transferul puterii guvernamentale în favoarea majorității poate fi realizat în Africa de Sud pe căi moderate, neviolente.

În mod inevitabil, noul ambasador american la O.N.U. cade uneori pradă scepticismului. Spre deosebire de un trecut nu prea îndepărtat, astăzi este mai greu de crezut în capacitatea Statelor Unite de a promova schimbări politice sau sociale binefăcătoare în țări îndepărtate. O diminuare similară a suferit și încrederea în capacitatea și eficacitatea Organizației Națiunilor Unite în această privință; numeroși reprezentanți ai Statelor Unite care veniseră la O.N.U. cu planuri proprii bine definite, au părăsit forul mondial deziluzionați. Young este un om modest, cumpătat în aspirații și opinii, un om care nu și-a subordonat niciodată activitatea intereselor proprii. Cu toate acestea, el crede că poate fi o excepție în funcția pe care o ocupă — el vrea să fie nu numai un vehicul pentru politica externă americană, ci și coautor și propagator al acesteia.

Calitățile diplomatice la care Young recurge în noua sa capacitate au fost căpătate în cursul a zece ani de luptă pentru drepturile cetățenești

Prima întîlnire a lui Andrew Young cu Jimmy Carter a avut loc în 1970, la o întrunire festivă ținută într-o suburbie a orașului Atlanta, în statul Georgia, pe cînd Jimmy Carter candida pentru a doua oară la postul de guvernator al statului (el a ieșit victorios în alegerile din acel an). Young, care, în același an, a pierdut o luptă electorală extrem de strînsă pentru un post în Congres, își amintește doar că a dat mîna cu viitorul guvernator.

Young avea să-l studieze pe Jimmy Carter cu ceva mai multă atenție la următoarea lor întîlnire, care a avut loc la restaurantul *„Pascal's"*, un local frecventat de politicienii negri din Atlanta. Carter îi invitase pe cîțiva dintre liderii acestora la micul dejun pentru a le solicita sprijinul. Ceea ce l-a impresionat pe Young a fost maniera firească în care candidatul, la sfîrșitul întrevederii, s-a oprit la bucătărie pentru a da mîna cu bucătarii și chelnerii. „Mi-am dat seama că în caracterul său exista sinceritate și soliditate", își amintește Young, „dar îmi era încă teamă să votez pentru el. Eu gîndeam pe atunci că din sudul statului Georgia nu putea veni nimic bun. Îmi era încă greu să cred într-un politician alb din sud". Young a votat împotriva lui Carter în alegerile preliminare, dar după ce Carter a ieșit victorios, el nu a ezitat să poarte pe reverul hainei binecunoscutul simbol de campanie al lui Jimmy Carter — o insignă înfățișînd o arahidă.

În cursul campaniei electorale din 1972 — la capătul căreia, Young a devenit primul politician negru ales de statul Georgia în Camera Reprezentanților în cei circa 100 de ani care trecuseră de la perioada de „reconstrucție" care a urmat Războiului de Secesiune —, el a primit contribuții financiare nu numai din partea mamei lui Carter, dar și din partea fiului acestuia, Chip Carter. Din cînd în cînd, Young era invitat la reședința guvernatorului, sau purta discuții telefonice cu acesta. În cursul conversațiilor lor, spune Young, el și-a spus întotdeauna părerea fără ocolișuri și a fost surprins să afle „cît de adesea opiniile mele coincideau cu ale lui". În același an, Young i-a sugerat chiar candidatului Partidului Democrat pentru postul de președinte, George McGovern, că Jimmy Carter ar fi fost o bună alegere pentru candidatura partidului la postul de vicepreședinte. De fapt, sugestia venea din partea lui Jimmy Carter însuși, dar Young a acceptat imediat să o transmită, deoarece, așa cum explică chiar el, „eram cu adevărat convins că el reprezenta noul Sud".

Această convingere nu a fost însă suficientă pentru a-l face pe Young să sprijine candidatura lui Carter pentru președinție, la începutul anului 1976, Young aflîndu-se încă cu un picior în tabăra lui Carter și cu celălalt afară, în speranța — cel puțin inițial — că Partidul Democrat avea să găsească un candidat mai puțin ambiguu și care să fie totodată și un liberal mai convențional. Dar pe măsură ce timpul trecea, iar relațiile lui Young cu tabăra electorală a lui Carter deveneau tot mai strînse, ideea unui președinte venit din sud a început să-l atragă și pe Andrew Young. În plus, acel *southerner* demonstra că poseda o calitate care le lipsea tuturor liberalilor de factură convențională: capacitatea de a clădi coaliții, sau, cu alte cuvinte, capacitatea de a învinge.

În mod direct, Young nu i-a adus lui Carter multe voturi din partea negrilor. El nu exercită și nici nu pretinde că are o asemenea influență. Aportul său a constat în a dirija atenția alegătorilor negri din întreaga țară către platforma electorală a lui Jimmy Carter într-o vreme în care ceilalți negri din Congres și politicienii negri în general îl priveau pe Carter cu un amestec de suspiciune și ostilitate. Prin modul în care Young a reușit să facă acest lucru, el a legat campania electorală a lui Carter de mișcarea pentru drepturile cetățenești mai mult decît într-un sens simbolic.

În cursul deceniului trecut, Young s-a ocupat îndeaproape de programele de instrucție pentru activiștii din cadrul mișcării pentru ocrotirea drepturilor cetățenești ale negrilor. Aceste programe ideologice au generat lideri locali, care aveau să propage ideile mișcării în întreg cuprinsul regiunilor sudice ale țării. Young a păstrat o evidență a tuturor participanților la aceste programe. Odată conectată, această rețea de legături politice i-a asigurat lui Carter atenția publicului și concursul liderilor politici în toate comunitățile de negri pe care acesta le-a vizitat.

Contribuția lui Young nu s-a rezumat însă la efortul de a-l face cunoscut pe candidat în rîndurile populației negre a țării. El a jucat un rol la fel de crucial în tentativa lui Jimmy Carter de

Scanned with OKEN Scanner

a-i atrage de partea sa pe albii cu vederi liberale din nordul țării, acest segment al corpului electoral fiind pentru Carter mai străin și mai dificil decît populația neagră. Cu mai mult succes decît oricare alt politician din anturajul lui Jimmy Carter, Young a reușit să acționeze ca punte de legătură cu liberalii, el aplanînd îndoielile acestora din urmă în privința candidatului și interpretînd totodată acele îndoieli pentru Carter.

Young posedă convingerea că poate găsi un teren al intereselor comune în aproape orice conflict

Young găsește că însăși experiența sa de viață îi permite să se identifice cu noul președinte. În copilărie, cei mai mulți dintre camarazii de joacă ai lui Carter erau negri. Young, care s-a născut în orașul New Orleans din Louisiana, la 12 martie 1932, și-a petrecut copilăria în compania unor camarazi de joacă ce erau cel mai adesea albi, iar puțini dintre părinții acestora din urmă erau la fel de respectabili și înstăriți ca propriul său tată, de profesie medic stomatolog.

S-ar putea chiar ca Young să fi avut o copilărie ceva mai confortabilă decît cea a lui Carter. Bunicul lui Young fusese și el un om înstărit. Perpetuarea unei securități materiale substanțiale nu constituia un lucru neobișnuit pentru familiile de negri care s-au aflat în fruntea așa-numitei *Negro revolution* și care protestau nu numai împotriva opresiunii din partea albilor, dar și împotriva compromisurilor făcute în această privință de părinții și bunicii lor. Young vorbește cu exasperare controlată despre copilăria sa lipsită de griji, petrecută într-un mediu pe care el îl califică drept *„black bourgeois"*.

„În toată copilăria și tinerețea mea, pînă la sfîrșitul studiilor universitare", continuă Young, „nimeni nu mi-a spus vreodată: ‚Ai datoria de a face ceva pentru alții' ". El a studiat la Universitatea Howard din Washington, unde s-a remarcat ca promovator activ al fraternității studențești, dar nu ca un student din cale afară de silitor. Presupunerea că era firesc ca și el să devină dentist a persistat pînă la absolvirea studiilor universitare generale, cînd gîndirea sa a luat brusc o turnură hotărîtoare.

Conform mărturisirilor sale, incidentele cheie care au cauzat această schimbare au fost o fastuoasă petrecere studențească, eveniment care l-a făcut să înceapă a pune la îndoială valorile etice în spiritul cărora el fusese crescut, și o întîlnire cu un tînăr absolvent al Facultății de teologie de la Universitatea Yale, un alb care urma să lucreze ca misionar în Rhodesia. „Nu aș putea spune că conversația noastră a durat prea mult", își amintește Young, „dar ideea care a încolțit în mintea mea era că prezența acestui om, care avea să facă totul pentru a-i ajuta pe alții, constituia o acuzație la adresa mea, un om care era departe de asemenea intenții".

Cei pentru care interesul arătat de Andrew Young Organizației Națiunilor Unite pare a fi o afinitate greu de explicat pot lua această mărturisire drept punct de plecare în detectarea unui *leitmotif* care a dominat cariera sa politică pînă astăzi. Întîlnirea cu misionarul l-a determinat să ia hotărîrea de a deveni el însuși preot. La *Hartford Theological Seminary*, Young a studiat scrierile lui Nehru despre Gandhi și teoriile lui Gandhi privind angajarea neviolentă. El a petrecut o vară întreagă lucrînd într-un lagăr de refugiați din Austria, după care a decis să activeze ca misionar într-un sat din sudul Angolei. Acest plan nu avea să fie materializat, deoarece, spune Young, autoritățile portugheze au interzis prezența misionarilor americani de culoare pe teritoriul coloniei.

Mai tîrziu, pe cînd lucra pentru *National Council of Churches* și locuia la New York, Young a condus adesea grupuri de tineri activiști care căutau să influențeze deciziile Organizației Națiunilor Unite sau Congresului de la Washington privind acordarea de ajutor economic unor țări subdezvoltate. Ulterior, el a făcut parte din așa-numitul *Committee on Racism* din cadrul organizației *World Council of Churches*, care finanța proiecte nemilitare inițiate de mișcările de eliberare din sudul Africii. Prima sa inițiativă legislativă în calitate de membru al Camerei Reprezentanților a avut drept obiect interzicerea transferurilor de armament și efecte aparținînd Organizației Tratatului Nord-Atlantic destinate forțelor armate portugheze staționate pe atunci în Angola și Mozambic.

În urma primei sale vizite în Africa de Sud, în 1974, Young a devenit un fel de părinte adoptiv pentru fiul și fiica lui Robert Sobukwe, liderul organizației ilegale *Pan African Congress*, care în ultimii 17 ani a fost supus unor diferite forme de detenție sau izolare în Africa de Sud. (Cei doi copii locuiesc împreună cu familia lui Young în orașul Atlanta). Ideea că ambasadorul Statelor Unite la O.N.U. întreține o asemenea legătură personală cu Sobukwe — un simbol al rezistenței împotriva dominației albilor — poate fi pe drept considerată drept surprinzătoare pentru africani. O întrebare firească este în consecință dacă diplomația Statelor Unite în privința Africii de Sud poate coexista la O.N.U. cu prezența lui Andrew Young.

Toți cei care îl cunosc pe Young nu pot pune la îndoială calitățile sale diplomatice, sau, cu alte cuvinte, capacitatea sa în calitate de negociator politic. Tocmai aceste calități l-au făcut pe Young „secretar de stat" al lui King — un intermediar a cărui menire era de a aplana sau chiar elimina deosebirile de vederi și rivalitățile apărute între locotenenții lui King, de a atrage și cultiva sprijinul liderilor negri locali și, atunci cînd demonstrațiile de protest generau situații de efervescență rasială, de a iniția negocieri cu așa-numitul *white establishment*.

Young posedă convingerea că poate găsi un teren al intereselor comune în aproape orice conflict, într-o confruntare cu aproape oricare adversar. Scurta carieră parlamentară a lui Young oferă unele indicii pe care poate fi clădită o prognoză privind activitatea sa la O.N.U. El a fost singurul *black congressman* care a votat în favoarea ratificării actului prezidențial prin care Gerald Ford fusese numit vicepreședinte, și singurul legislator negru care a sprijinit amnistierea lui Richard Nixon de către președintele Ford. La O.N.U., așa cum afirmă chiar el, Young nu va ezita să voteze împotriva rezoluțiilor bombastice, sau să recurgă la puterea de veto a Statelor Unite pentru a împiedica excluderea Africii de Sud din organizația mondială. Asemenea acte ar ilustra, am putea spune, moderația ce caracterizează adesea opiniile sale politice. În același timp însă, el promite că nu va înceta să caute căi de cooperare cu țările Lumii a Treia — și în special cu statele africane — și să exercite presiune în favoarea schimbărilor politice în sudul Africii. Asemenea inițiative sînt lesne de așteptat din partea activistului Andrew Young. ■

Joseph Lelyveld este reporter al ziarului The New York Times.

Scanned with OKEN Scanner

ACEI CONSTRUCTORI AMATORI ȘI MAȘINILE LOR ZBURĂTOARE

Fantezia acestor entuziaști ai zborului cu motor poate deveni o preocupare cotidiană și căpăta chiar aripi adevărate

Michael Parfit

Articol reprodus cu permisiunea editorilor publicației *The New York Times Magazine*

Ron Mesaros

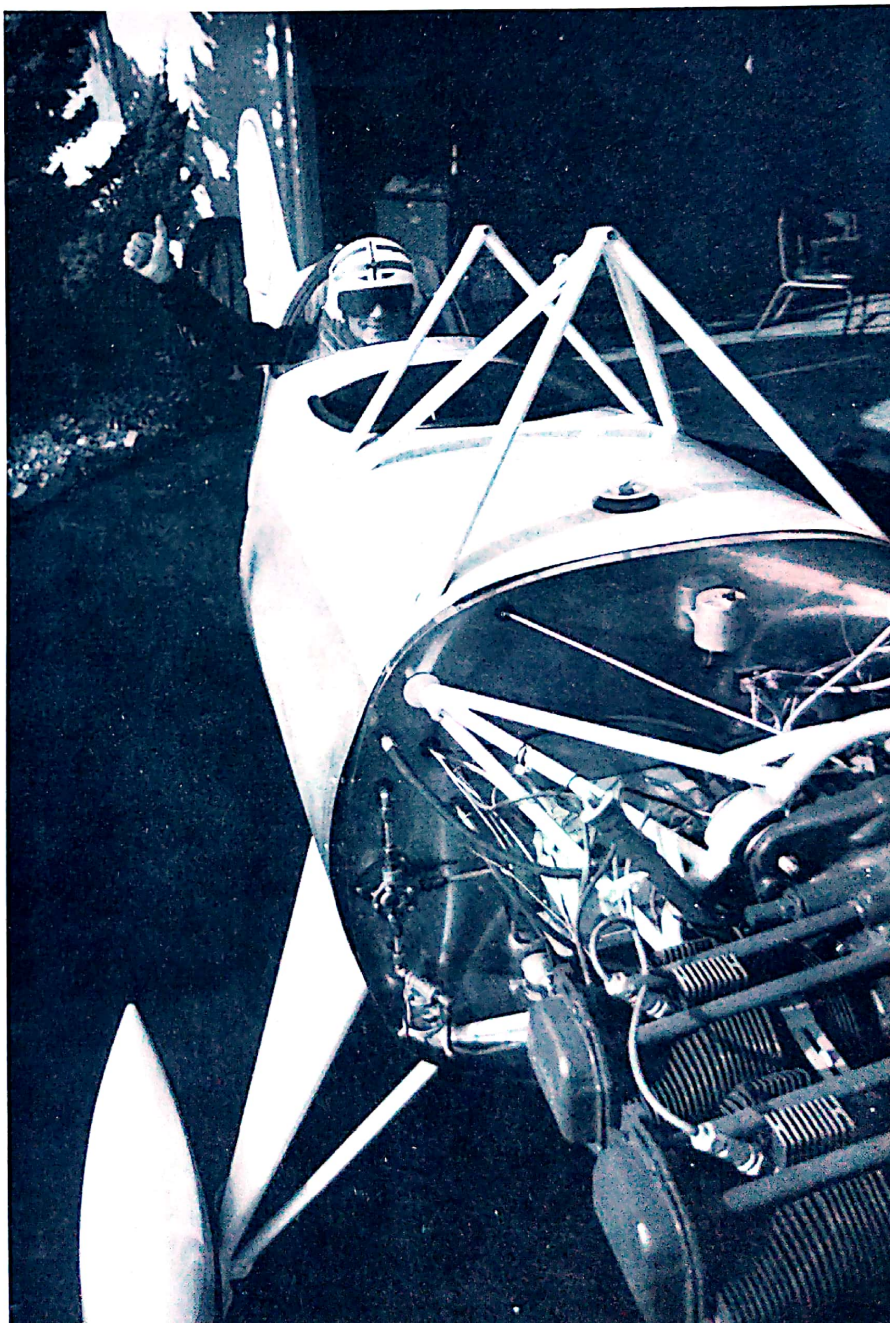

Deși îi lipsesc încă aripile, avionul lui George Papandrea, un biplan cu două locuri, este aproape gata de zbor după aproape trei ani de muncă pasionată depusă de constructorul și proprietarul său.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

În lumina pieziș a după-amiezii, aproape 20 000 de oameni adunați pe un aeroport din Wisconsin urmăreau pe cer un punct alb care se îndrepta cu repeziciune spre ei. Punctul căpătă curînd contururile acelui aparat de zbor considerat a fi avionul viitorului, următorul mare progres în domeniul aviației, un avion ce poate fi asamblat cu ușurință într-un garaj pentru a-și transporta apoi constructorul pînă în Florida, spre exemplu, în numai cinci ore. Zburînd cu dezinvoltură elegantă, avionul trecu pe deasupra spectatorilor, fuselajul său confecționat din sticlă fibroasă și *Styrofoam* strălucind în lumina amurgului. Dar undeva în mulțime, cineva se întoarse către vecinul său pentru a întreba cu nedumerire copilărească „de ce avionul zbura de-a-ndaratelea"(!)

Impresia că acest mic aparat de zbor, pe care constructorii săi l-au numit *„Varieze"*, se afla în retragere în fața unui urmăritor invizibil este dată doar de construcția neobișnuită a acestuia. *„Varieze"* este cel mai apreciat dintre cele peste 200 de tipuri de avioane vîndute în Statele Unite care pot fi asamblate de către cumpărători. Popularitatea de care se bucură acest tip de avion se datorează în bună parte tocmai construcției sale neobișnuite: motorul și aripile se află în spate, stabilizatoarele în față, iar dispozitivele de direcție în vîrful aripilor. Acest bizar aspect exterior reflectă o gîndire progresistă izvorîtă totuși din concepții tradiționale. Pentru a înțelege acest lucru trebuie înțeleasă mai întîi lumea curioasă a acelor pasionați aviatori ce își construiesc singuri aparatele de zbor.

Zborul descris mai sus a avut loc în cadrul celei de a 24-a ediții anuale a expoziției și mitingului aviatic organizate de *Experimental Aircraft Association,* care a avut loc în localitatea Oshkosh din statul Wisconsin. La acest festival al zborului, care atrage în fiecare an aproximativ 300 000 de spectatori, iau parte cele mai curioase aparate de zbor concepute vreodată în afara literaturii științifico-fantastice.

O trecere în revistă a modelelor participante la această întîlnire dezvăluie întreaga bogăție a fanteziei constructorilor amatori de avioane. Examinînd cele 427 de avioane „construite acasă" pe care proprietarii lor le aduseseră la Oshkosh, privirea vizitatorului întîlnea boturi rotunde adulmecînd parcă nerăbdător aerul, prize de aer căscate asemenea gurilor fără dinți ale unor rechini, avioane mici cu cabine pictate în culori vii, biplane care își adjudecă pe drept metafora de harpe eoliene.

Mitingul aviatic din Wisconsin a documentat în același timp faptul că, în Statele Unite, acest *hobby* al construirii de avioane proprii a devenit foarte răspîndit în ultima vreme. Numărul celor ce fac parte din *Experimental Aircraft Association (EAA)* s-a ridicat de la 14 500, în 1965, la aproape 48 000, anul acesta. Atît organizația *EAA* cît și *The Federal Aviation Administration (FAA)* apreciază că circa 5000 de avioane construite în afara fabricilor posedă licențe de zbor, în vreme ce alte 10 000 de asemenea avioane se află în construcție. Aceste cifre nu exprimă însă adevăratul grad de popularitate al acestei ocupații. Un producător de părți componente și planuri de asamblare a vîndut în ultimii cinci ani peste 50 000 de exemplare ale unui prospect detaliat care costă cinci dolari; o altă firmă din această branșă a vîndut un număr de 4000 de copii ale unor planuri de construcție, la prețul de 25 de dolari, în ultimii trei ani. Iar, din iulie 1976 pînă astăzi, constructorul modelului *„Varieze"* a vîndut circa 2000 de mape conținînd planurile de construcție ale avionului, la prețul de 113 dolari.

Într-o oarecare măsură, popularitatea acestui *hobby* se datorează unei asociații romantice cu zilele de început ale aviației, deși ea este motivată desigur și de atrăgătoarele perspective pe care le promite pilotarea unui avion propriu. Majoritatea acestor avioane sînt de o construcție extrem de ușoară, ele putînd atinge însă viteza de 320 km/h, consumînd un litru de benzină la zece kilometri. Un asemenea avion poate deci parcurge distanța de 2400 de kilometri dintre New York și Key West (Florida) în aproximativ șapte ore și jumătate; iar o astfel de călătorie costă mai puțin de 50 de dolari.

Faptul că, în ciuda acestei mari atracții și a avantajelor evidente, cerul Americii nu este încă plin de replici aeriene ale automobilului se datorează faptului că procesul de construcție al unui asemenea aparat de zbor nu este deloc simplu.

În primul rînd trebuie luată în considerație problema securității. Desigur, unii dintre constructorii amatori și-au găsit o moarte timpurie la bordul aparatelor lor de zbor. În realitate însă, pilotarea avioanelor de construcție

Fotografii de Mickey Pfleger

proprie nu implică riscuri atît de mari ca unele sporturi, precum zborul cu zmeul, parașutismul acrobatic sau navigația pe ape repezi. Statisticile întocmite de autoritățile federale arată că procentul de accidente este aproape același pentru avioanele construite în fabrică ca pentru cele asamblate de amatori: circa trei la sută pe an.

O altă problemă serioasă este însăși construirea unui avion în afara fabricii. Această operație poate fi comparată cu confecționarea unui automobil de curse dintr-o grămadă de fier vechi. De aceea, conform celei mai optimiste statistici — cea publicată de *EAA* —, doar unul din zece constructori amatori ajunge să zboare cu avionul construit de el. Restul sau abandonează proiectul, sau, avînd în vedere durata unei asemenea operații, mor de bătrînețe. Peter Garrison — un apreciat ziarist specializat în domeniul aviației, inginer și constructor al pro-

© 1976, by The New York Times Company

Avionul de tip „Varieze" (stînga), care are motorul și aripile în spate, iar stabilizatoarele în față, este modelul cel mai apreciat de către constructorii amatori. Acest avion destinat în primul rînd pescarilor și vînătorilor sportivi (deasupra) poate ameriza și decola de pe apă.

priului său avion, cu care a traversat Atlanticul — afirmă că nici unul dintre constructorii amatori nu a absolvit un număr de ore de zbor care să-l depășească pe cel al orelor de muncă depuse pentru construirea avionului. În cazul acestor aviatori, momentele de criză pot apare mai curînd în atelier decît la manșă.

Planurile pentru avionul *„Varieze"*, spre exemplu, tip mult lăudat pentru simplitatea operațiilor de construcție, sînt însoțite de un manual ce cuprinde 153 de pagini. Pentru oricine a încercat vreodată să introducă tija „A" în punctul de joncțiune „B" și să o fixeze apoi cu șurubul „C", pentru a monta cadrul unei biciclete, ideea urmării unor instrucțiuni mult mai complexe cuprinse într-un text de peste 65 000 de cuvinte va fi desigur copleșitoare. În plus, majoritatea acestor avioane sînt mult mai greu de construit decît tipul *„Varieze"*, iar instrucțiunile pentru asamblarea lor sînt mult mai puțin detaliate.

Oferta de piese și materiale de construcție pentru un anumit tip conține de obicei cîteva componente mecanice, precum un tren de aterizare și dispozitivul de escamotare, o carcasă de plexiglas ce va acoperi carlinga, cîteva mii de șuruburi și nituri speciale, o cantitate de tablă de aluminiu sau de placaj, un balot de pînză de bumbac și mai multe bucăți de țeavă de oțel cu conținut de crom și molibden, numărul 4130.

Constructorul amator poate cumpăra odată cu acestea și motorul — temă preferată în discuțiile dintre constructorii de avioane. Majoritatea acestora folosesc motoare de avion omologate de autoritățile federale; alții însă, care vor să-și dovedească spiritul inventiv și să facă în același timp o economie, au adaptat o mare varietate de motoare cel puțin neobișnuite pentru fabricanții de avioane. Dar, chiar dacă constructorii de avioane cu vederi conservatoare consideră asemenea inovații la fel de condamnabile ca, să spunem, încercarea de a realiza o încrucișare între maimuță și antilopă, faptul că un motor nou de avion costă între 2000 și 6000 de dolari face ca procentul improvizațiilor în acest domeniu să se afle în creștere.

Unii constructori amatori au adaptat chiar motoare de fierăstrău cu lanț sau de automobil. Dintre acestea din urmă, motorul de *„Volkswagen"* este cel mai adesea folosit, datorită prețului său convenabil și greutății sale reduse. Astăzi, cel puțin două companii produc o versiune de motoare *„Volkswagen"* destinate avioanelor. *„KR-1"* este unul dintre avioanele înzestrate cu un asemenea motor și totodată unul dintre cele mai apreciate avioane asamblabile de către cumpărători, un avion construit din *Styrofoam* și sticlă fibroasă, care, în ciuda faptului că arată asemenea unui aeromodel, atinge ușor viteza de 240 km/h. Asemenea curiozități aeronautice sînt acceptate de către *FAA* cu condiția ca ele să fie supuse cîtorva controale în timpul construcției, ca, în cursul primelor 50 pînă la 75 de ore de zbor, distanțele parcurse să fie relativ scurte, iar, pe cît posibil, zborurile să nu fie efectuate deasupra regiunilor populate, cu excepția decolărilor și aterizărilor. Constructorul este liber să aleagă materialele, motorul și designul viitorului său aparat de zbor. El trebuie doar să-l convingă pe inspectorul trimis de către *FAA* că avionul său nu se va dezmembra în aer.

Greutățile legate de construirea unui avion constituie desigur o explicație a faptului că numărul acestora nu a atins încă valori alarmante. Totuși, aceste greutăți pot fi uneori tocmai elementul atrăgător al unui asemenea proiect. Să luăm spre exemplu cazul lui George Papandrea, în vîrstă de 55

Scanned with OKEN Scanner

de ani, un negustor de automobile din California, care, la Oshkosh, în timp ce ceilalți constructori amatori își sărbătoreau realizările, continua să se ocupe cu meticulozitate de biplanul cu două locuri la care lucrase timp de doi ani și jumătate.

Înzestrat cu o doză considerabilă de entuziasm imaginativ și perseverență, Papandrea lucrase cu succes la avionul său pînă cu aproximativ un an în urmă, cînd și-a dat seama că trebuia să sudeze pe scheletul fuselajului un kilogram întreg de mici piese metalice care aveau să fie punctele de fixare pentru restul construcției. Gîndindu-se că această operație însemna zile întregi de lucru cu aparatul de sudură, fără ca în final să apară un progres vizibil, el s-a văzut deodată stăpînit de disperarea pilotului care se află la 20 de minute de aeroport, dar constată că nu mai are combustibil decît pentru zece minute de zbor. În acel moment, Papandrea nu credea că va reuși vreodată să termine construcția.

Încurajat de un prieten, el și-a reluat însă lucrul. Acum, cînd avionul era aproape gata, Papandrea, așezat pe una dintre roțile avionului său, zîmbea satisfăcut și continua să se arate surprins că respectarea unui dicton atît de simplu ca cel care proclamă omnipotența răbdării putea da asemenea rezultate.

„Am învățat atîtea lucruri construind acest avion, încît, dacă cineva mi-ar oferi o diplomă de inginer, m-aș simți îndreptățit s-o accept", afirmă Papandrea, ridicîndu-se apoi în grabă pentru a prezenta unui spectator interesat

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Fotografii de Mickey Pfleger

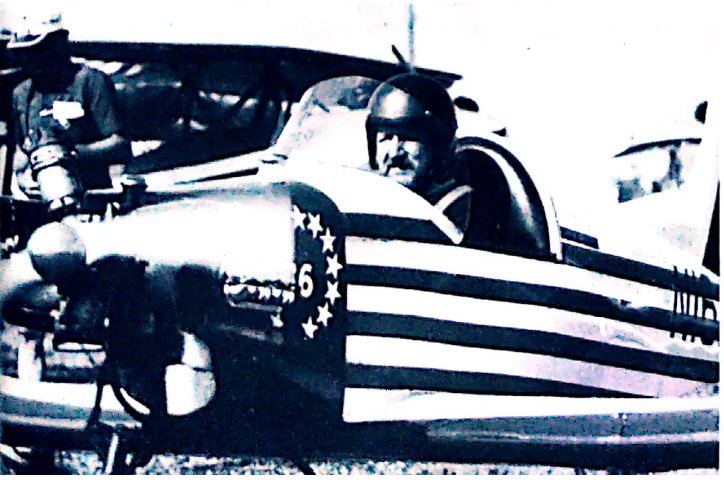

Unii constructori amatori preferă să construiască replici ale unor modele vechi, precum acest „Bellanca 1912" (deasupra); pentru alții, decorația exterioară (stinga) este aproape la fel de importantă ca însăși construcția avionului.

cea mai mare invenție a sa. Este vorba de o plăcuță de aluminiu cu o suprafață de numai cîțiva milimetri pătrați, atașată unui pivot și conectată cu o serie de cabluri, care are menirea de a schimba direcția de acțiune a manetei de accelerație.

„În instrucțiunile mele de construcție nu era amintit acest amănunt", spune el, „așa că a trebuit să confecționez singur acest dispozitiv. Am petrecut zile în șir gîndindu-mă cum să-l fac. Acum însă sînt convins de reușita invenției mele. Mi se întîmplă încă și astăzi să o privesc și să mă întreb cum Dumnezeu am reușit să găsesc soluția fericită".

Istoria aviației este plină de mari făgăduințe — avioane capabile să decoleze din spatele casei, sau aparate de zbor transformabile în automobile după aterizare — dar multe dintre ele au rămas neîmplinite. Unul dintre visele împlinite este însă *„Varieze"*, avionul cu înfățișare bizară construit de Burt Rutan, un *aircraft designer* care lucrează în calitate de colaborator extern al renumitei *National Aeronautics and Space Administration (NASA)*.

„Varieze" are o greutate netă de 235 de kilograme și poate atinge o viteză de 320 km/h. El este înzestrat cu același motor care poartă avionul de tip *„Cessna 150"* — cel mai apreciat avion cu două locuri produs în serie — cu o viteză de numai 195 km/h. *„Varieze"* întruchipează fără îndoială un pas înainte în istoria aeronauticii, deși construcția sa reprezintă în același timp o întoarcere la trecut. Fuselajul și aripile sale sînt confecționate din *Styrofoam* și sticlă fibroasă, materiale noi și extrem de rezistente și durabile. Concepția de construcție însă, conform căreia motorul împinge și nu trage aparatul de zbor, iar stabilizatoarele orizontale sînt amplasate în față, a fost împrumutată din trecutul aviației. Aceste caracteristici apăruseră deja în construcția legendarului *„Flyer"* al fraților Wright, primul avion care s-a ridicat în aer prin forța dezvoltată de propriul său motor.

Configurația avionului proiectat de Rutan este atît de neobișnuită pentru zilele noastre, încît un model asemănător, dar care s-a bucurat de mai puțin succes, a apărut ca avion al viitorului în filmul științifico-fantastic *„Death Race 2000"*. Mulți dintre membrii organizației *EAA* admit realismul acestei asociații. Un purtător de cuvînt al acestei organizații afirmă că planurile de construcție pentru avionul

Fotografii de Mickey Pfleger

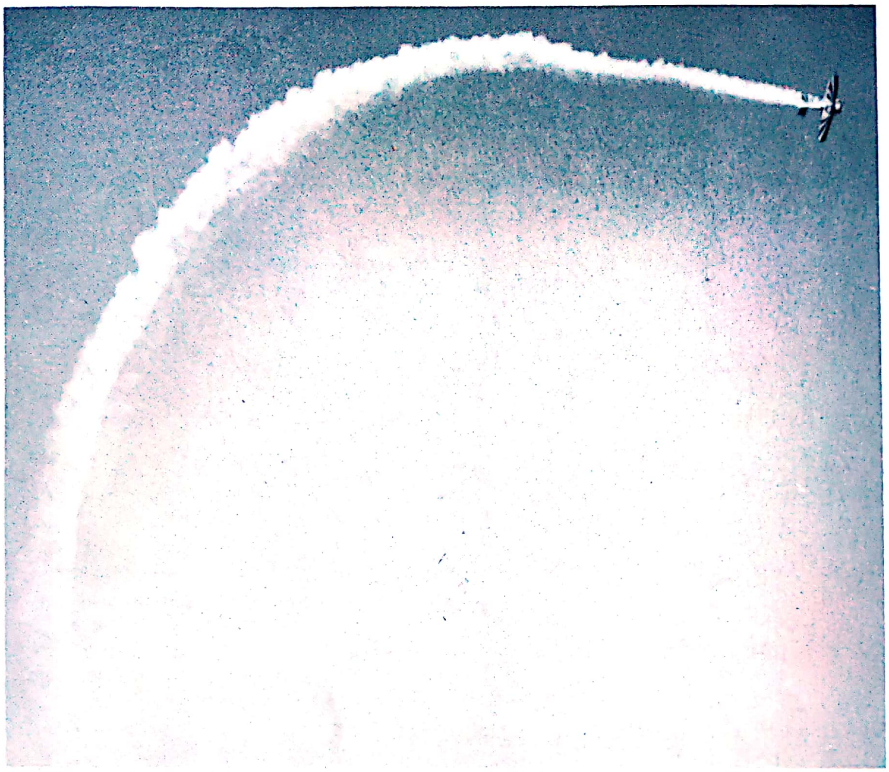

La expoziția și mitingul aviatic din localitatea Oshkosh, spectatorii urmăresc fascinați evoluția mașinilor zburătoare „construite acasă".

„Varieze" se bucură de o mai mare căutare decît cele pentru tipurile convenționale.

Burt Rutan, care poartă cu consecvență un aer impasibil ce subliniază reputația sa de individualitate genială, nu se arată de obicei dornic să discute cu ziariștii despre succesul său. Dar refuzul de a comenta succesul financiar al avionului său nu îl împiedică să vorbească cu entuziasm despre caracteristicile neobișnuite ale acestui aparat de zbor. El afirmă că noul avion este mult mai stabil și totodată mai ușor de pilotat decît tipurile convenționale. Chiar dacă *„Varieze"* prezintă unele dezavantaje — el are nevoie de o pistă de decolare mai lungă, spre exemplu —, Rutan este sigur de faptul că noua concepție de construcție va avea o importanță deosebită pentru viitorul aeronauticii.

„Mai devreme sau mai tîrziu", spune el, „liniile aeriene vor folosi avioane cu o înfățișare asemănătoare. Înzestrat cu motoare cu reacție, un asemenea avion ar avea o mai mare capacitate de transport, ar consuma mai puțină benzină și ar putea fi mai lesne parcat pe platformele aeroporturilor cu rampe de îmbarcare. Sînt convins că viitorul ne va aduce un asemenea avion".

Iată două scene care, laolaltă, par să comunice esența acestei noi preocupări: Rutan coboară din avionul său în urma unui zbor demonstrativ. Un mare număr de oameni se adună tăcuți în jurul aparatului său de zbor. Mulțimea îl urmărește în vreme ce el își ancorează avionul la sol; apoi, un ropot neașteptat de aplauze îl surprinde pe Rutan în așa măsură, încît, pentru un moment, el nu știe cum să reacționeze. În cele din urmă, el zîmbește și se retrage pripit din mijlocul mulțimii, care continuă să privească micul și ciudatul avion în speranța că au fost poate martorii unui eveniment istoric în evoluția aviației. Cea de a doua scenă, poate și mai elocventă decît prima, îl înfățișează pe George Papandrea, negustorul de automobile și omul de statură socială mijlocie, șezînd pe roata dreaptă a avionului său. Cu fața luminată de un zîmbet radiant, el mărturisește că „această muncă mi-a adus cea mai mare satisfacție pe care am cunoscut-o vreodată". ■

Michael Parfit este ziarist independent și posesorul unui permis de pilotaj.

Scanned with OKEN Scanner

Ea nu s-a simțit niciodată mai bine

În ziua de 4 septembrie, cînd Simona Donta, în vîrstă de opt ani, a devenit pacienta Centrului Cardiologic din cadrul așa-numitului *U.S. National Heart and Lung Institute*, ea suferea de patru defecte cardiace congenitale. Simona, care avea o greutate de numai 16 kilograme, era considerată a poseda o constituție mult prea fragilă pentru a putea merge la școală în orașul ei natal, Arad, iar vieții ei i se prezicea o durată de cel mult 30 de ani.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Dr. Wayne Derkac, unul dintre chirurgii care au operat-o pe Simona Donta, își vizitează pacienta și pe mama acesteia, Maria Donta.

După trei săptămîni de spitalizare, Simona poza bucuroasă pentru fotograful nostru, afirmînd că nu se simțise niciodată mai bine. Dr. Wayne Derkac, unul dintre chirurgii care executaseră intervenția chirurgicală extrem de complexă, dar în întregime reușită, pe cordul tinerei paciente, se arăta la fel de entuziasmat.

„Defectele cardiace ce au împiedicat pînă acum dezvoltarea fizică normală a Simonei au fost total înlăturate", ne spunea dr. Derkac," iar în consecință avem toate motivele să credem că ea se va bucura de o viață lungă și normală".

Dr. Andrew Glenn Morrow, șeful Clinicii de Chirurgie de la *National Heart and Lung Institute,* este cel care a condus această operație decisivă pentru viitorul Simonei. Asistat de către dr. Derkac și de un al doilea specialist, el a efectuat intervenția chirurgicală corectivă care a înlăturat total cele patru defecte cardiace congenitale de care suferea Simona: un perete ventricular perforat, o valvulă aortică inetanșă, o venă anormală și un mușchi îngroșat în ventriculul drept.

Un caz urgent l-a împiedicat pe dr. Morrow să acorde interviul promis revistei Sinteza. De aceea, el l-a rugat pe asistentul său, dr-ul Derkac, să răspundă întrebărilor noastre.

Cînd a fost stabilită existența defectelor cardiace ale Simonei?

„Diagnoza datează de pe vremea cînd ea avea doi ani", ne informa dr. Derkac. „Mai tîrziu, dezvoltarea fizică insuficientă și greutatea corporală redusă au confirmat acest diagnostic. În același timp, ea contracta adesea infecții ale căilor respiratorii superioare, lucru care se întîmplă adesea în cazul copiilor cu defecte cardiace congenitale. Ea era totuși un copil activ, care suferea doar ocazional de ușoare stări de oboseală. Doar subdezvoltarea ei fizică era o dovadă permanentă a malformațiilor ei cardiace, care, dacă nu ar fi fost înlăturate, i-ar fi scurtat considerabil viața".

Dr. Derkac spunea în continuare că testele preoperative, efectuate la Centrul Cardiologic de la *National Heart and Lung Institute* — situat în localitatea Bethesda, în statul Maryland — au durat în total 18 zile.

„În timpul operației, dr. Morrow a putut constata că diagnosticul stabilit prin aceste teste fusese cît se poate de exact", spunea interlocutorul nostru.

Dr. Derkac ne-a explicat în continuare în ce constau defectele și cum a decurs înlăturarea pe cale chirurgicală a acestora. Primul dintre defectele congenitale amintite era „o perforație a peretelui ce desparte camerele inferioare ale cordului (ventriculele), care pompează sîngele către plămîni și restul corpului". „În cazul Simonei", explica dr. Derkac, „perforația permitea trecerea sîngelui din ventriculul stîng în cel drept". Acest defect era agravat de o stenoză infundibulară — o îngroșare a mușchiului situat la ieșirea fluxului sanguin din ventriculul drept. În plus, valvula aortică era inetanșă.

Cardiologii au descoperit totodată o venă anormală prin care sîngele provenit din partea stîngă a creierului era dirijat către auriculul stîng, care primește în mod normal numai sînge din circuitul pulmonar.

Dr. Andrew Morrow, șeful Clinicii de Chirurgie de la National Heart and Lung Institute, *a condus echipa de chirurgi care au operat-o pe tînăra Simona.* Jos: *Dr-ul Derkac folosește un model al cordului uman pentru a explica cele patru defecte congenitale ale pacientei ce au fost eliminate prin intervenție chirurgicală.*

Dr. Derkac ne-a dat în continuare explicații amănunțite despre modul în care aceste defecte au fost înlăturate de către echipa de chirurgi condusă de dr. Morrow.

„Dr. Morrow a suturat mai întîi perfect perforația dintre cele două ventricule. O parte a mușchiului îngroșat a fost înlăturată, așa încît acesta să nu mai constituie o piedică în calea fluxului sanguin. Pentru a corecta insuficiența aortică, noi am scurtat clapa elongată a valvulei ventriculare, înlăturîndu-i astfel lipsa de etanșeitate. După simptomele constatate pînă acum, se pare că funcționarea normală a valvulei aortice a fost complet asigurată. Intervenția operativă pe vena anormală a avut două faze. Mai întîi, dr. Morrow a efectuat o ocluzionare temporară a venei, pentru a vedea dacă această închidere a conductei sanguine avea vreun efect asupra sistemului circulatoriu în general. Odată constatată lipsa oricărui efect asupra circulației sanguine în corpul pacientei, noi am cusut vena în așa fel, încît ocluziunea să fie permanentă. Testele postoperative arată că toate cele patru defecte cardiace au fost complet înlăturate și că Simona va putea duce de acum înainte o viață normală".

Dr. Derkac ne-a condus apoi în camera Simonei, unde se afla mama ei, Maria Donta, și doi membri ai personalului medical care tocmai o vizitau.

Simona, care era încă puțin palidă, ne-a întîmpinat cu un zîmbet radiant, spunîndu-ne, prin intermediul unui translator, că niciodată nu se simțise atît de bine. „Toată lumea se poartă atît de frumos cu mine", a adăugat ea.

Vădit emoționată, Maria Donta ne-a spus: „Doresc să mulțumesc guvernului american și tuturor medicilor și surorilor Centrului Cardiologic și Clinicii de Chirurgie pentru tot ce au făcut pentru fiica mea".

Am întrebat-o pe d-na Donta ce anume a făcut-o să ia hotărîrea de a-și aduce fiica la *U.S. National Heart and Lung Institute*. Ea ne-a explicat că s-a simțit încurajată să apeleze la serviciile dr-lui Morrow și ale colegilor săi datorită succesului cu care aceasta înlăturase cu cîțiva ani în urmă defectele cardiace congenitale ale unui băiețel român. În plus, o asemenea operație ar fi putut fi cu greu efectuată de specialiștii români, care nu au încă la dispoziție aparatura medicală necesară. Călătoria a fost plătită din economiile modeste ale familiei Donta. Operația, tratamentul și spitalizarea au fost oferite gratuit de către *U.S. National Heart and Lung Institute*.

Unul dintre asistenții cu atribuții administrative ai dr-ului Morrow ne-a explicat care sînt criteriile acestui institut privind admiterea pacienților. „Orice pacient, fie american, fie străin, a cărui stare patologică este vizată de proiectele de cercetare desfășurate aici poate fi admis. Atunci cînd un caz anume promite să contribuie la progresul cercetărilor curente, calea procedurală este foarte simplă. Medicul pacientului trebuie doar să se adreseze în scris șefului centrului nostru cardiologic informîndu-l asupra istoricului bolii și trimițîndu-i alăturat radiografii, electrocardiograme etc".

Cu toate că cercetările medicale par adesea a avea țeluri greu de atins, progresele făcute în acest domeniu în cursul acestui secol sînt remarcabile. Acest fapt este documentat, cu o oarecare doză de umor, de un citat ce împodobește unul dintre pereții biroului dr-ului Morrow, o afirmație ce aparține unui cardiolog și datează din 1883: „Nici un medic care dorește să fie respectat de colegii săi nu va îndrăzni să se atingă de cordul uman".

Nedumerirea acelui doctor de odinioară ar fi desigur mare dacă i-ar fi dat să o vadă pe Simona vizitîndu-și prietenii din statul Virginia și New York la numai două săptămîni după ce fusese supusă unei extrem de complicate operații cardiace care a dus la înlăturarea a patru defecte congenitale grave. ■

Scanned with OKEN Scanner

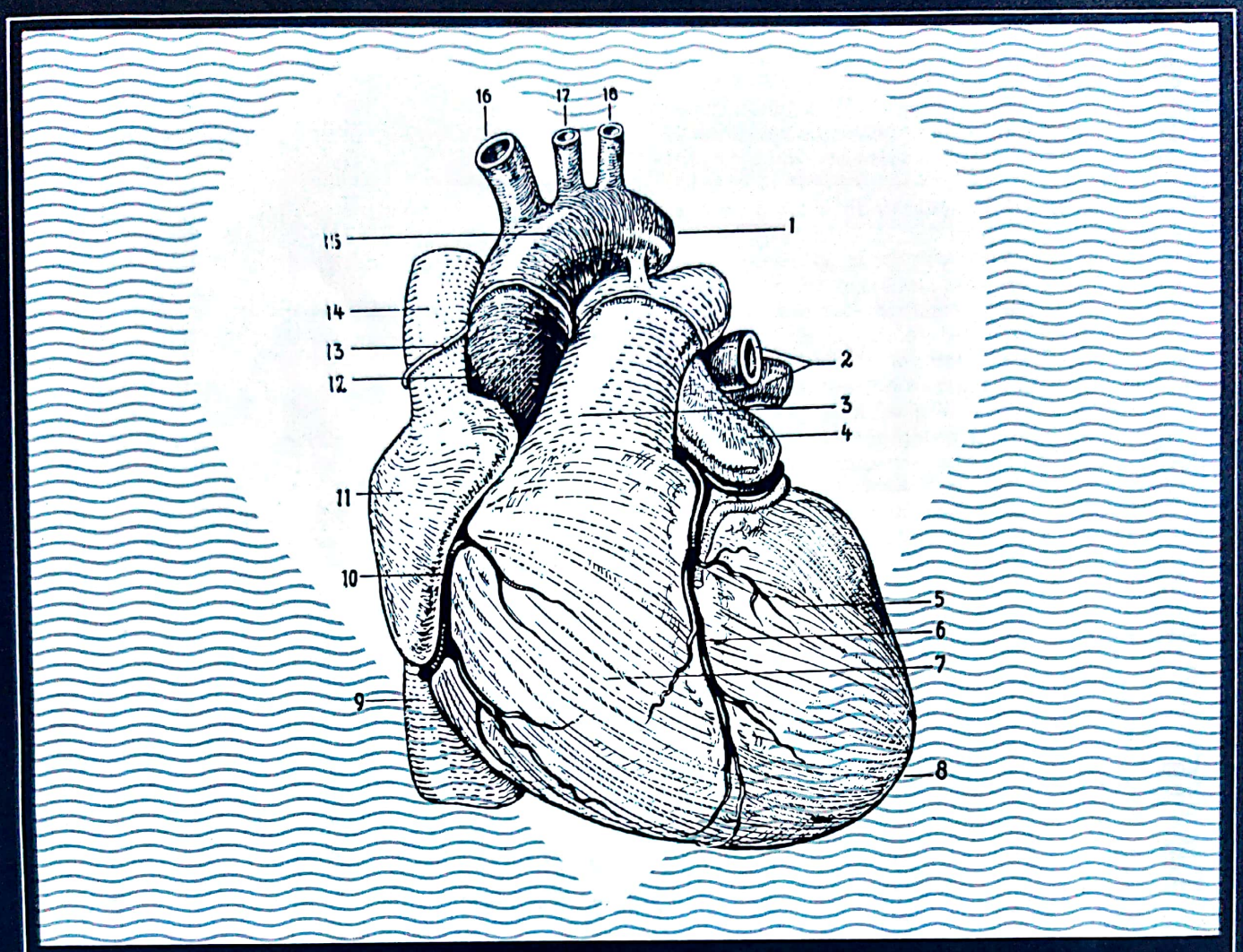

CONTACTE

Cu excepția „Monitor"-ului și a unui reportaj asupra popularității crescînde de care se bucură azi în Statele Unite studierea limbii, istoriei și culturii române, acest număr al suplimentului Sintezei este dedicat medicinii. De la sfîrșitul Celui de al Doilea Război Mondial încoace, în Statele Unite, cercetările biomedicale au fost extinse neîntrerupt, iar cunoștințele noi astfel acumulate sînt vaste ca volum și varietate. Printre succesele cele mai remarcabile ale acestei perioade se află descoperirea unor vaccinuri împotriva poliomielitei și pojarului. Oamenii de știință au obținut de asemenea numeroase noi medicamente pentru combaterea unor maladii precum calcul biliar sau epilepsia și au înregistrat progrese remarcabile în lupta împotriva anomaliilor ereditare ce cauzează înapoiere mintală și malfuncționarea unor organe.

Cercetările medicale de cea mai mare amploare au fost cele menite să ajute la combaterea maladiilor cardiace, iar rezultatele acestor eforturi permit astăzi succese terapeutice impresionante, precum cel repurtat în cazul Simonei Donta. În ajutorul Simonei a venit instituția americană *National Institutes of Health*, care a jucat un rol însemnat în contextul cercetărilor biomedicale efectuate în ultimul sfert de secol. Despre cazul Simonei Donta și instituția medicală americană puteți citi în articolele de la paginile 31 și 35.

Cercetările științifice s-au soldat totodată cu o serie de metode imaginative de instruire a studenților în medicină. Printre acestea se numără un pacient artificial, Harvey, pe care îl puteți întîlni la pagina 37. Dificultățile și cheltuielile ridicate implicate de studierea medicinii în Statele Unite îi determină pe unii tineri americani să se înscrie la diferite facultăți de medicină din străinătate. România este una dintre țările unde aceștia se bucură de o bună primire. În articolul de la pagina 38, dr-ul Abraham Jaeger își amintește anii petrecuți de el la Cluj ca student al facultății locale de medicină. ■

Scanned with OKEN Scanner

monitor

Anne Martindell, care conduce așa-numitul *Office of U.S. Foreign Disaster Assistance* din cadrul Agenției pentru Dezvoltare Internațională a guvernului federal american, a vizitat România ca membră a delegației Statelor Unite la cea de a XXIII-a Conferință Internațională a Crucii Roșii (București, 15-21 octombrie 1977). În cursul ședерii sale în România, ea a avut întrevederi cu oficialități române în legătură cu asistența acordată de Statele Unite pentru înlăturarea urmărilor cutremurului din 4 martie 1977.

Înainte de a părăsi România, în noiembrie trecut, ambasadorul Statelor Unite, Harry Barnes, Jr., a donat Maternității Polizu din București o instalație de reanimare a nou-născuților. Instalația a fost cumpărată cu fondurile economisite de Ambasada Americană prin anularea evenimentelor de sărbătorire a Zilei Independenței Statelor Unite (4 iulie) datorită severului cutremur care a lovit România în luna martie. În această fotografie, d-l Barnes (primul din stînga) și soția sa discută modul de funcționare al aparaturii donate cu dr-ul Dan Alexandrescu, directorul maternității bucureștene, și un grup de medici.

Scanned with OKEN Scanner

Congresul deliberează asupra planului energetic al președintelui Carter

Dr. Terence O'Rourke de la Departamentul Statelor Unite pentru Energie a fost de curînd oaspetele Bibliotecii Americane din București, unde, în fața unui numeros auditoriu, el a prezentat planul energetic propus de președintele Carter. Aflat în România ca urmare a unei invitații din partea Consiliului Național Român pentru Știință și Tehnologie, d-l O'Rourke a ținut de asemenea conferințe la sediile unor institute de cercetări în domeniul energiei electrice.

Curînd după preluarea funcției de președinte al Statelor Unite, Jimmy Carter a făcut cunoscut că guvernul său avea să acorde o atenție deosebită problemelor legate de producția și consumul de energie. În august trecut a fost înființat Departamentul Statelor Unite pentru Energie, crearea acestei instituții guvernamentale cu grad de minister fiind precedată de formularea de către Casa Albă a unui amplu proiect de lege menit să limiteze și să redirecționeze consumul de energie. Acest program, care continuă să fie discutat în Congresul Statelor Unite, are la bază trei principii de strategie economică: conservarea resurselor, recurgerea la surse de energie mai abundente și stimularea producției energetice autohtone.

Un loc central în acest proiect de lege îl ocupă o serie de impuneri fiscale pe consumul individual și industrial de petrol și benzină. Programul prevede extinderea exploatării zăcămintelor abundente de cărbune ale țării, extragerea judicioasă a depozitelor de țiței și gaze naturale încă existente și utilizarea pe scară largă a unor surse energetice ,,noi'', ca radiația solară.

Camera Reprezentanților a aprobat un proiect de lege foarte apropiat de cel propus de președintele Carter; versiunea discutată în Senat însă conține deosebiri semnificative. Două comitete alcătuite din reprezentanți ai celor două camere parlamentare caută în prezent să rezolve aceste deosebiri în așa fel încît noile legi să nu obstrucționeze planul președintelui Carter menit să faciliteze o rezolvare a acestei imperioase probleme economice a prezentului.

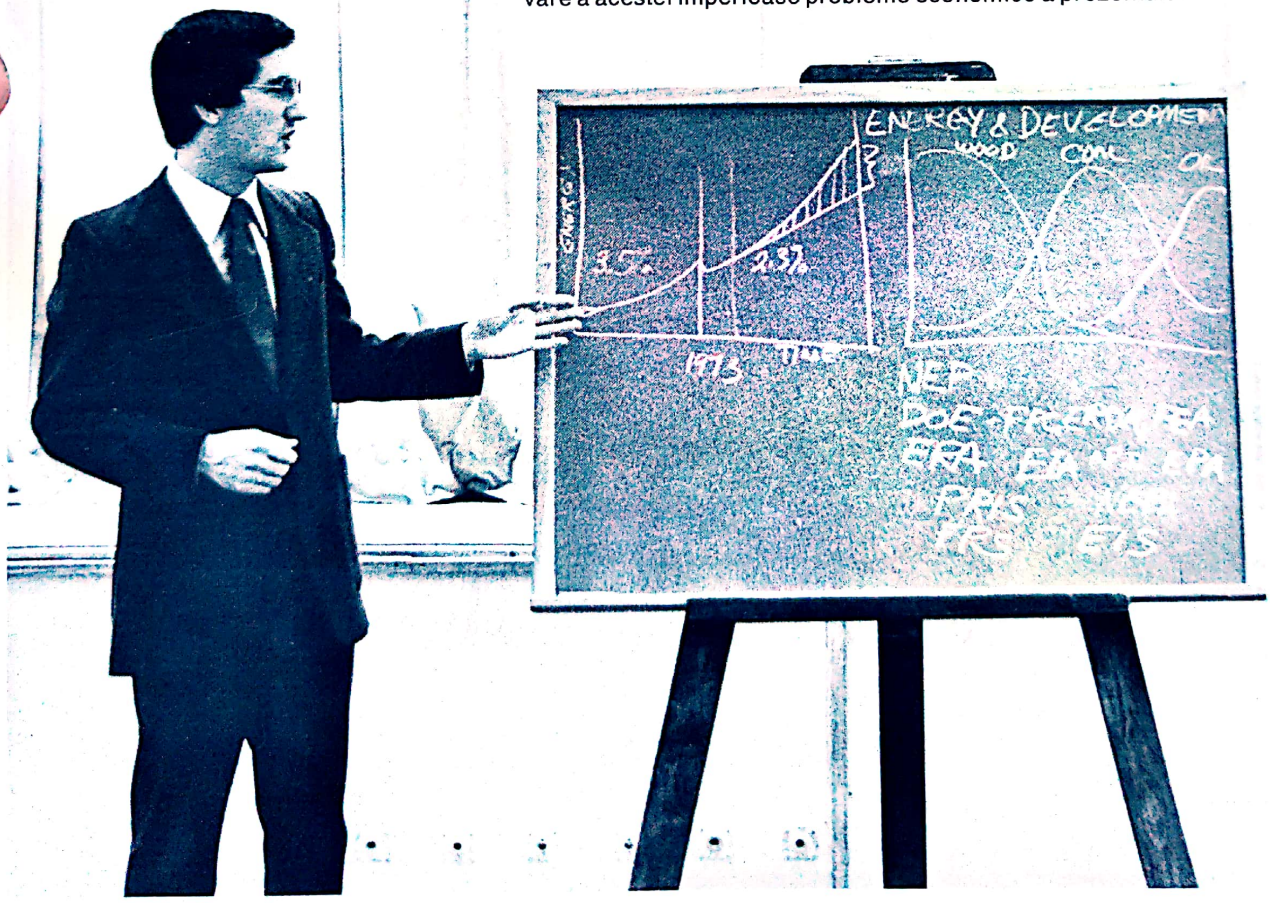

Fotografii de Nicolae Hanu

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Expunerea istoricului american Radu Florescu — profesor la *Boston College* și coautor al cunoscutei lucrări *„In Search of Dracula"* – în cadrul unei discuții la masă rotundă despre „Dracula, sau aventura mitului lui Vlad Țepeș" a fost audiată cu mult interes de către publicul Bibliotecii Americane din București. Discuția a fost condusă de istoricul Nicolae Stoicescu de la Institutul Nicolae Iorga; autor al unei cărți despre Vlad Țepeș, d-l Stoicescu a făcut o prezentare a domnitorului român bazată pe fapte istorice documentate.

Constructorii metroului din București și alți specialiști în probleme de transport urban au avut prilejul să-l întîlnească la Biblioteca Americană pe John E. Anderson, profesor la Universitatea Minnesota, care a discutat previziunile actuale privind circulația în orașe.

Un oaspete recent al Bibliotecii Americane a fost dirijorul Mircea Cristescu, care a făcut o expunere intitulată „Personalitatea orchestrelor americane". Expunerea a fost urmată de discuții animate.

Cultura română în America

RADU FLORESCU

Cu două decenii în urmă, un curs de literatură română era considerat o excentricitate în universitățile americane. Cei cîțiva profesori care predau istoria României se vedeau obligați să posede aceeași erudiție pentru toate perioadele, iar numărul studenților care își continuau studiile de limbă, literatură și istorie română pînă la nivelul unei teze de doctorat era foarte mic. Între timp însă, cunoștințele și interesul americanilor pentru cultura română au crescut considerabil. Evenimentele culturale româno-americane au încetat să fie o raritate. Conferințele academice ținute în Statele Unite atrag un număr crescînd de savanți români, iar tot mai mulți tineri americani se arată dornici să efectueze studii în România. Cum poate fi explicată această creștere remarcabilă a popularității culturii române în Statele Unite?

Unul dintre factori a fost semnarea acordului cultural dintre guvernele american și român ca urmare a vizitei făcută de președintele Richard Nixon în România în 1969. Acel acord a extins programul oficial de schimburi între cele două țări și a constituit actul de naștere al Bibliotecii Române din New York și al Bibliotecii Americane din București. Biblioteca de la New York a contribuit în mare măsură la sporirea interesului arătat de americani culturii române. Pe lîngă programul său permanent, această agenție culturală furnizează o mare varietate de materiale cercetătorilor și instituțiilor americane interesate și contribuie adesea la organizarea unor „evenimente românești"

Extinderea schimburilor în domeniul învățămîntului a creat o întreagă pleiadă de specialiști într-un mare număr de domenii ale culturii și vieții românești: istorie, politică, etnografie, antropologie, folclor, muzică, sociologie, arheologie, economie, învățămînt, literatură, limbă. Disertațiile universitare cu asemenea teme sînt astăzi de ordinul sutelor.

Pe lîngă schimburile efectuate sub auspiciile organizațiilor americane de stat *International Research and Exchanges Board* și *The Fulbright-Hayes Commission,* astăzi sînt lansate o serie de inițiative particulare și acorduri bilaterale între instituții anumite. Unele dintre acestea din urmă privesc schimburi de studenți la nivelul pregătirii universitare generale, așa cum sînt programul de studii în străinătate pe o durată de un an al Colegiului Dartmouth, în cadrul căruia numeroși studenți americani sînt trimiși la București, sau schimburile de studenți dintre *Mankato State College* din statul Minnesota, care colaborează în acest sens cu Universitatea Colorado,

Scanned with OKEN Scanner

și Universitatea Cluj. Altele sînt rezervate specialiștilor, precum schimburile de matematicieni dintre Universitatea Florida din localitatea Gainesville și Universitatea București, sau programul de studii antropologice desfășurat sub auspiciile Universității Massachusetts din orașul Amherst, program în cadrul căruia o echipă de specialiști americani a efectuat studii ample în diferite zone rurale ale României în ultimii doi ani. Înființarea așa-numitului *Nicolae Iorga Chair* la Universitatea Columbia din New York, secție ale cărei cursuri acoperă în fiecare an un întreg semestru, a contribuit în bună măsură la creșterea interesului pentru studierea istoriei și culturii române. Universitatea Kentucky organizează sesiuni estivale de studii la Cluj. Studenții americani pot participa la cursurile de limbă și cultură română ținute în fiecare vară la Brașov. Instituțiile americane *National Academy of Sciences* și *National Endowment for the Humanities* subvenționează vizitele în România ale unor persoane care efectuează studii specializate.

Luînd în considerare activitatea tuturor acestor studenți și specialiși, precum și pe cea a persoanelor dispuse să-și subvenționeze singure studiile sau activitatea de documentare în România, ajungi lesne la concluzia că, dintre toate țările occidentale, Statele Unite întrețin cea mai amplă cooperare cu România pe tărîmul învățămîntului.

O preocupare de prim ordin a savanților americani specializați în cultura română este de multă vreme fondarea unei organizații capabilă să coordoneze activitatea specialiștilor din diferite domenii. În prezent, așa-numita *Association of Romanian Studies*, care are peste 200 de membri, satisface în bună parte această necesitate. Cel mai recent simpozion organizat de această asociație a avut loc în primăvara trecută la *Ohio State University*. Rolul jucat de această organizație nu împiedică formarea unor subasociații specializate, precum *The Association of Romanian Language and Literature* sau *The Romanian Historical Association*, care va lua ființă curînd.

O altă organizație de acest fel este așa-numita *Romanian American Academic Society*, care a fost creată recent și posedă un număr mai mic de membri.

Înființarea așa-numitei *American Association for Southeastern Europe*, creată prin fuzionarea unor organizații de studii asupra României, Greciei, țărilor slave din sudul Europei, Turciei și Albaniei, a oferit experților americani în domeniile culturii și istoriei române posibilitatea de a pune în discuție și a se documenta asupra unor probleme referitoare la întreaga zonă a sud-estului european. Persoanele interesate speră ca această nouă organizație să devină ramura americană a așa-numitei *International Association for Southeastern Europe*, ai cărei membri s-au întrunit la fiecare patru ani din 1964, cînd a avut loc, la Atena, prima sesiune de studii a acestui for.

Lipsa de fonduri a împiedicat numeroși savanți să participe la conferințe organizate la nivel național sau internațional. Înlăturarea acestui obstacol a fost unul dintre principalele obiective ale înființării așa-numitei *American Romanian Cultural Foundation* în 1977. Pînă în prezent, eforturile fundației au fost în principal orientate în direcția acordării de asistență pentru înlăturarea urmărilor cutremurului care a lovit România în ziua de 4 martie 1977; în acest scop, fundația a reușit să furnizeze în total 1,5 milioane dolari. Printre obiectivele de viitor ale fundației se numără publicarea unei gazete de știri și a unei reviste de cultură, deschiderea, la New York, a unui centru care va expune artă și artizanat românesc și va găzdui o mică bibliotecă, organizarea unor evenimente culturale, artistice și sportive, aducerea unor savanți români în Statele Unite, subvenționarea deplasării pe teritoriul Statelor Unite a specialiștilor care doresc să participe la întruniri avînd drept tematică studii asupra României, finanțarea publicării unor scrieri merituoase și difuzarea în Statele Unite a informațiilor menite să sporească bagajul de cunoștințe al americanilor referitor la România.

Vizita bricului român Mircea în portul New York, simpozionul de la Universitatea Colorado din orașul Boulder asupra relațiilor româno-americane și a emigranților români veniți în Statele Unite, inițiativa celor două academii române în colaborare cu Asociația România de a invita o delegație americană să viziteze România — acestea sînt doar cîteva dintre evenimentele româno-americane prilejuite de aniversarea bicentenară a Statelor Unite, în 1976, și de centenarul independenței române, sărbătorit anul trecut. Accentul pus astăzi în Statele Unite pe valorile etnice s-a soldat cu numeroase evenimente folclorice românești — spectacole de dans, seri muzicale, expoziții de artă și artizanat, festivități culinare etc. *Ohio State University* a organizat o zi dedicată centenarului independenței române, eveniment la care a participat și o delegație de savanți români. O serie de alte festivități organizate în diferite părți ale Statelor Unite au prilejuit întîlniri similare între profesori și oameni de știință și cultură români și americani; unul dintre cele mai de seamă evenimente de acest gen a fost Simpozionul Brâncuși, găzduit de Universitatea Fordham din New York.

Astăzi, numărul conferențiarilor români ascultați în amfiteatrele universitare și sălile de întruniri americane se află în creștere. Biblioteca Centrală și Biblioteca Academiei din București au încheiat cu o serie de mari biblioteci americane un profitabil acord privind schimburi de cărți și publicații periodice. Tirajele unor publicații periodice savante tipărite în Statele Unite, precum Mioriţa sau *Romanian Studies*, se află în creștere. Ansamblul *Tamburitza* de la Universitatea Duquesne din Pittsburgh este unul din numeroasele grupuri folclorice românești create recent în America. Unii sportivi români de frunte, precum Nadia Comăneci, se bucură de o largă admirație în Statele Unite. Toate acestea au contribuit la stimularea interesului față de România și ele explică în bună măsură faptul că, astăzi, cultura română devine tot mai larg cunoscută în America. ■

Radu Florescu, profesor de istorie la Boston College *și coautor al cărții „*In Search of Dracula*", petrece anul universitar curent în România ca beneficiar al unei burse „Fulbright" pentru documentare.*

Scanned with OKEN Scanner

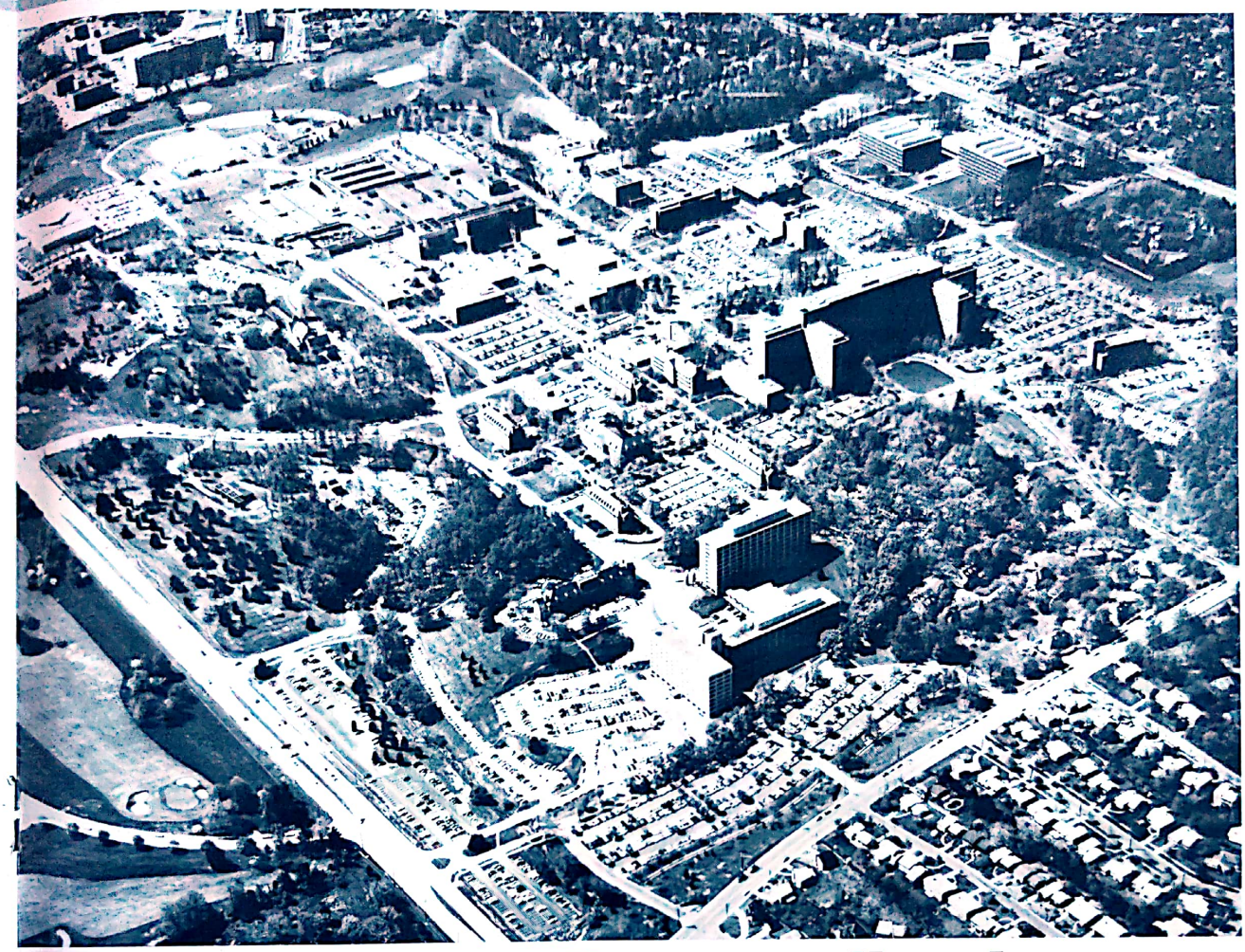

Cercetările medicale – coloana vertebrală a eforturilor de îngrijire a sănătății

The U.S. National Institutes of Health (NIH) este o organizație subordonată Departamentului Sănătății, Învățământului și Prevederilor Sociale și ea cuprinde mai multe institute medicale specializate, ca de exemplu *The National Heart and Lung Institute*. Organizația *NIH* dispune în total de 11 institute medicale și de cele trei unități auxiliare ale acestora — *The National Library of Medicine*, un spital dedicat exclusiv cercetărilor, denumit *Clinical Center*, și așa-numitul *Fogarty International Center*, care promovează schimburile de informații în domeniul medicinii și se ocupă de specialiștii străini ce activează în Statele Unite.

Scanned with OKEN Scanner

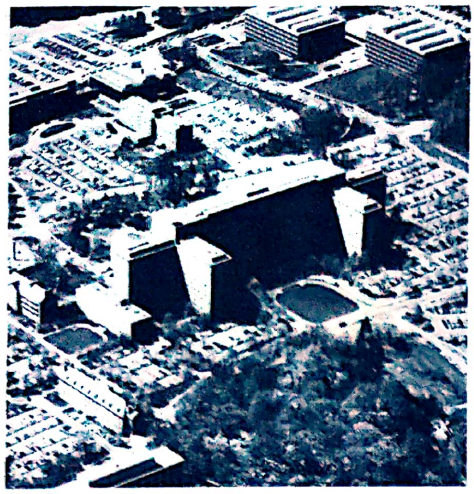

Clinical Center *conține un spital cu 500 de paturi, dedicat în exclusivitate cercetărilor, și sute de laboratoare. Acesta este un detaliu al fotografiei de pe pagina anterioară, care înfățișează ansamblul de clădiri al instituției* National Institutes of Health; *întregul complex ocupă o suprafață de 120 de hectare în localitatea Bethesda din statul Maryland.*

Aceste institute de cercetări medicale au menirea de a acumula noi cunoștințe ce pot fi utilizate în combaterea bolilor grave cel mai larg răspîndite în Statele Unite (cancerul, maladiile cardiace, artritele, diabetul, maladiile sistemului nervos, deficiențele vizuale și dentare, bolile infecțioase); totodată, studii de amploare sînt efectuate în domeniul geriatriei și asupra relațiilor existente între mediul înconjurător și sănătatea omului.

În 1887, guvernul federal al Statelor Unite s-a arătat pentru prima dată preocupat de promovarea cercetărilor în domeniul medicinii, înființînd un ,,laborator de igienă'' la *U.S. Marine Hospital* din New York. Misiunea principală a acestui laborator era combaterea holerei și a altor boli infecțioase ai căror furnizori erau numeroșii imigranți ce soseau în acea vreme în portul New York. Activitatea desfășurată în acest laborator a constituit începutul unor programe de cercetări asupra maladiilor infecțioase, programe a căror extindere a fost facilitată de către înființarea institutelor de cercetări medicale specializate.

The National Cancer Act, ratificat în anul 1937, marchează începutul unei campanii de proporții menită să dezvăluie originile acestei boli și să găsească noi metode terapeutice. Această lege a constituit actul de naștere al așa-numitului *National Cancer Institute* și ea a creat totodată posibilitatea acordării unor subvenții guvernamentale oamenilor de știință care activau în afara instituțiilor de stat.

Introdusă în 1944, legea *The Public Health Service Act* autoriza instituțiile guvernamentale de resort să încurajeze, să sprijine și să efectueze cercetări în domeniul medicinii. Aceeași lege a permis extinderea operațiilor de subvenționare a cercetărilor efectuate în afara instituțiilor federale, cercetări care pînă atunci fuseseră astfel finanțate numai dacă ele vizau oncologia.

În 1947, cheltuielile totale făcute în domeniul cercetărilor medicale s-au cifrat la 87 de milioane de dolari; astăzi, această sumă anuală este de peste 3,5 miliarde de dolari. Contribuția guvernului federal la aceste cheltuieli s-a ridicat de la 65 de milioane la peste 2,2 miliarde de dolari, ceea ce reprezintă aproape două treimi. O proporție de 40 la sută din valoarea acestor subvenții este furnizată de *NIH* instituțiilor ce nu urmăresc profit financiar, precum universitățile. Astfel, peste 2500 de instituții americane și un număr de țări străine beneficiază de fonduri acordate de către *NIH*.

Această cooperare între guvernul S.U.A. și diferitele instituții particulare a contribuit la obținerea unor rezultate remarcabile în domeniul cercetărilor medicale, începînd cu descifrarea codului genetic și sfîrșind cu descoperirea unui vaccin împotriva rujeolei și cu confecționarea unor organe artificiale. Printre oamenii de știință ce au beneficiat de subvenții venite din partea organizației *NIH* se află 50 de laureați ai Premiului Nobel. Unii dintre aceștia continuă să lucreze în cadrul organizației *NIH*, alături de alți reputați specialiști apreciați în lumea întreagă.

Dr. Andrew Morrow, medicul care a înlăturat defectele cardiace de care suferea tînăra Simona Donta, este unul dintre specialiștii cu o înaltă calificare profesională care activează în cadrul *NIH*.

,,Posibilitatea de a lucra alături de chirurgi ca dr-ul Morrow este motivul principal pentru care tinerii specialiști din tot cuprinsul Statelor Unite vin la *National Heart and Lung Institute*, și asta încă din 1953, de la înființarea acestuia'', spune dr-ul Wayne Derkac, un apreciat membru al personalului medical ce activează în cadrul *NIH*. ,,Reputația acestuia în lumea medicală este atît de mare, încît numărul pacienților trimiși la institutul nostru depășește uneori capacitatea de internare a spitalului'', adaugă el.

De aceea, singurii pacienți admiși de către institut sînt cei ale căror cazuri promit să contribuie la progresul cercetărilor efectuate aici. Acest criteriu de selecție este adoptat de altfel de către toate celelalte institute medicale federale aparținînd *NIH*.

Cu toate acestea, institutele organizației *NIH* tratează anual un număr de 4000 de pacienți; *The Heart and Lung Institute* primește în fiecare an cîteva sute, mulți dintre aceștia fiind cetățeni străini.

,,Noi am operat un mare număr de pacienți, atît copii cît și adulți, veniți din Grecia'', spune dr-ul Derkac. ,,În prezent, tratăm oameni veniți din țări ca India, Brazilia și Africa de Sud. Numeroși pacienți vin din țările Europei, atît occidentale cît și răsăritene''.

Dr-ul Morrow continuă să se informeze asupra stării foștilor săi pacienți păstrînd legătura cu medicii acestora.

,,Astfel, noi putem preveni ivirea unor probleme, comunicînd medicului respectiv observațiile făcute de noi în timpul operației sau în cadrul tratamentului postoperativ,'' explică dr-ul Derkac. ,,Întreținerea acestor strînse contacte face totodată posibilă completarea datelor deja acumulate de către noi, fapt care îmbogățește bagajul nostru de cunoștințe medicale, care este înmagazinat în computerul central al institutului. Această bancă de date ne permite, spre exemplu, să obținem în mai puțin de 24 de ore o listă amănunțită a tuturor cazurilor de defecte ale peretelui ventricular tratate de noi din 1953 încoace''. ■

Scanned with OKEN Scanner

Pentru Harvey, o zi de lucru înseamnă un infarct

Harvey este grav bolnav. Buzele sale sînt vinete. Pulsul său este foarte slab. Mușchii săi pectorali acționează eratic, răspunzînd la bătăile neregulate ale inimii sale suferinde. Numai o intervenție chirurgicală pe cord îl poate salva.

Harvey nu are însă de ce să se teme de bisturiul chirurgului, căci în cavitatea sa toracică nu se află altceva decît tuburi de material plastic, motoare electrice și aparatură acustică miniaturală. Harvey este deci un manechin de sex bărbătesc și mărime naturală, a cărui specialitate sînt atacurile de cord. Invenție a cardiologului dr. Michael S. Gordon de la Universitatea Miami (Florida), acest manechin este folosit în procesul instruirii medicilor și studenților în medicină asupra metodelor de diagnosticare a maladiilor cardiace. Întrucît bolile cardiace sînt în America principala cauză a deceselor, Harvey are de jucat un rol important.

Harvey a fost conceput cu concursul unui mare număr de specialiști — colegi ai dr-lui Gordon, experți în domeniul electronicii, care au tradus simptome și metode terapeutice în limbajul computerelor, și specialiști în animație, care au dat viață manechinului recurgînd la electricitate, materiale plastice și oțel. Colaborarea acestora s-a soldat cu un pacient artificial ale cărui simptome și funcții „organice" sînt dirijate de un computer.

Folosind această instalație electronică, medicul poate comanda oricînd oricare dintr-un număr de circa 50 de maladii cardiace. Folosind un stetoscop special, medicul consultant poate asculta în pieptul lui Harvey o întreagă varietate de sufluri și alte sunete care simulează perfect acustica unui cord care suferă de o anomalie sau alta. Simultan, motoarele electrice de dimensiuni miniaturale instalate în pieptul manechinului produc mișcările pectorale și pulsațiile arteriale asociate cu maladiile respective.

Dacă cel care îl consultă pe Harvey este un medic cu experiență, acesta poate formula imediat diagnosticul; pentru studentul în medicină, Harvey înseamnă o posibilitate de a se familiariza cu anumite simptome prin detectare repetată.

Prin apăsarea unui buton, pe ecranul unui monitor apar texte, diagrame și fotografii ilustrînd evoluția maladiei în cauză. Apăsarea unui alt buton aduce pe același ecran diagnosticul corect și motivația acestuia.

Dr-ul Gordon și colegii săi sînt mulțumiți de succesul lui Harvey în rîndurile medicilor și studenților și de sprijinul de care acest proiect experimental s-a bucurat din partea instituției *American Heart Association*, care subvenționează un mare volum de cercetări privind cauzele și terapia maladiilor cardiace. Încurajați de acest succes, medicii de la Universitatea Miami intenționează să-i confecționeze lui Harvey o familie — o soție, care va simula maladiile cardiace suferite de femei, și un copil, care va fi victima tuturor anomaliilor cardiace întîlnite în manualele de pediatrie.

Harvey și familia sa vor contribui la satisfacerea a două cerințe fundamentale ale pregătirii cadrelor medicale — instruirea mai eficientă, într-un timp mai scurt și la un cost mai redus a unui număr mai mare de medici și crearea unei metode obiective de evaluare a competenței clinice a medicilor și studenților în medicină.

Scanned with OKEN Scanner

De la vis la realitate

DR. ABRAHAM JAEGER

Încă din copilărie visul meu fusese să devin doctor. Mulțumită României, acel vis a devenit în cele din urmă realitate.

Părinții mei împreună cu mine și doi frați am imigrat în Statele Unite în 1962. Situația noastră materială nu era prea bună, așa încît părinții mei au căutat imediat de lucru. Eu și frații mei ne-am înscris la școală. Cîțiva ani mai tîrziu, eu am absolvit liceul și mi-am început studiile medicale preliminare. (În Statele Unite, aspiranții la o diplomă în medicină trebuie să parcurgă mai întîi un program universitar general cu o durată de patru ani și axat pe cursuri științifice și studii medicale preparatorii, după care pot fi admiși într-o facultate de medicină). În 1968 m-am căsătorit, iar un an mai tîrziu s-a născut primul nostru copil, fapt care m-a silit să caut de lucru pentru a-mi putea întreține familia. Eu mi-am continuat totuși studiile, refuzînd să renunț la visul de a deveni medic, dar situația noastră financiară m-a împiedicat în cele din urmă să-mi dau demisia pentru a mă înscrie la o facultate de medicină.

În 1972, anul în care s-a născut cel de al doilea copil al nostru, o fetiță, am depus o cerere de admitere într-o facultate de medicină din România. La Ambasada României din Washington, am fost informat asupra posibilităților de obținere a unei burse de studii. Ambasadorul român, Corneliu Bogdan, mi-a cerut să aștern pe hîrtie un *curriculum vitae* și motivele pentru care doream să primesc o bursă. El mi-a spus că, în acel moment, România nu acorda burse cetățenilor străini, dar că el avea să facă demersuri în cazul meu.

Cîteva luni mai tîrziu am primit o telegramă care mă informa că cererea mea de admitere fusese aprobată. Lucru și mai important, eram înștiințat că fusesem primul candidat ales pentru a primi o bursă guvernamentală de studii în cadrul unui program de curînd înființat — Asociația România — a cărui menire era de a facilita pregătirea universitară a studenților străini de origine română.

Cîteva săptămîni mai tîrziu eram deja la București. În urma unei audiențe la Ministerul Învățămîntului și după ce mi-am ridicat dosarul de la Asociația România, am plecat la Cluj-Napoca. Întrucît soția și copiii mai aveau să locuiască și ei la Cluj, am primit un apartament cu cinci camere. Bursa urma să acopere cheltuielile de școlarizare, costul cărților și pe cel al locuinței; în plus, eu primeam lunar o sumă de bani pentru cheltuieli cotidiene.

După evaluarea studiilor efectuate de mine în Statele Unite, conducerea facultății mi-a cerut să dau examene de echivalență pentru primii doi ani de studii medicale și m-a admis în anul al treilea.

17 septembrie 1973, ora șapte dimineața. Acesta a fost un moment pe care nu-l voi uita probabil niciodată. Prima mea zi ca student în medicină. Aproape că nu-mi venea să cred că eram în sfîrșit pe cale de a-mi realiza visul. Am fost împărțiți în grupe de circa 13 studenți, fiecare grupă urmînd să facă practică la un spital din Cluj sub supravegherea unui asistent universitar. Asistentul a repartizat fiecăruia dintre noi un număr de pacienți, atribuțiile noastre fiind consemnarea datelor medicale ale bolnavilor, efectuarea unor controale terapeutice și comandarea unor teste de laborator. Asistentul conducea periodic discuții asupra dosarelor pacienților. Cursurile includeau semiologie, chirurgie, patologie, fiziopatologie, microbiologie, parsitologie, farmacologie și practică de ambulatoriu. În timpul verii, studenții aveau obligația de a lucra într-un dispensar vreme de patru săptămîni. Eu m-am întors în Statele Unite și am parcurs această perioadă de practică în cadrul unui spital american.

În cursul anului al patrulea, atribuțiile noastre medicale au sporit. Eu am făcut parte dintr-o grupă repartizată unor noi medici în alte spitale clujene. Prin rotație, membrii grupei de studenți au studiat în practică domenii ca medicina internă, chirurgia, urologia, radiologia, pediatria, igiena muncii, igiena generală și terapia de ambulatoriu. De asemenea, noi efectuam periodic ore de gardă în camera de urgență a spitalului. Curînd aveam să trăiesc momentele de neuitat ale primei mele participări la o in-

Scanned with OKEN Scanner

mânia
acilita
enţilor

eram
ei au-
întului
rul de
cat la
copiii
Cluj,
ci ca-
heltu-
ărţilor
eu pri-
pentru

ctuate
cerea
amene
oi ani
mis în

dimi-
pe ca-
odată.
dicină.
red că
ealiza
pe de
oă ur-
tal din
sistent
artizat
de pa-
d con-
bolna-

acolo-
În tim-
oligaţia
vreme
întors
această
ul unui

a, atri-
sporit.
reparr-
spitale
grupei
tică do-
irurgia,
igiena
apia de
noi efe-
n came-
urînd a-
de neui-
la o in-

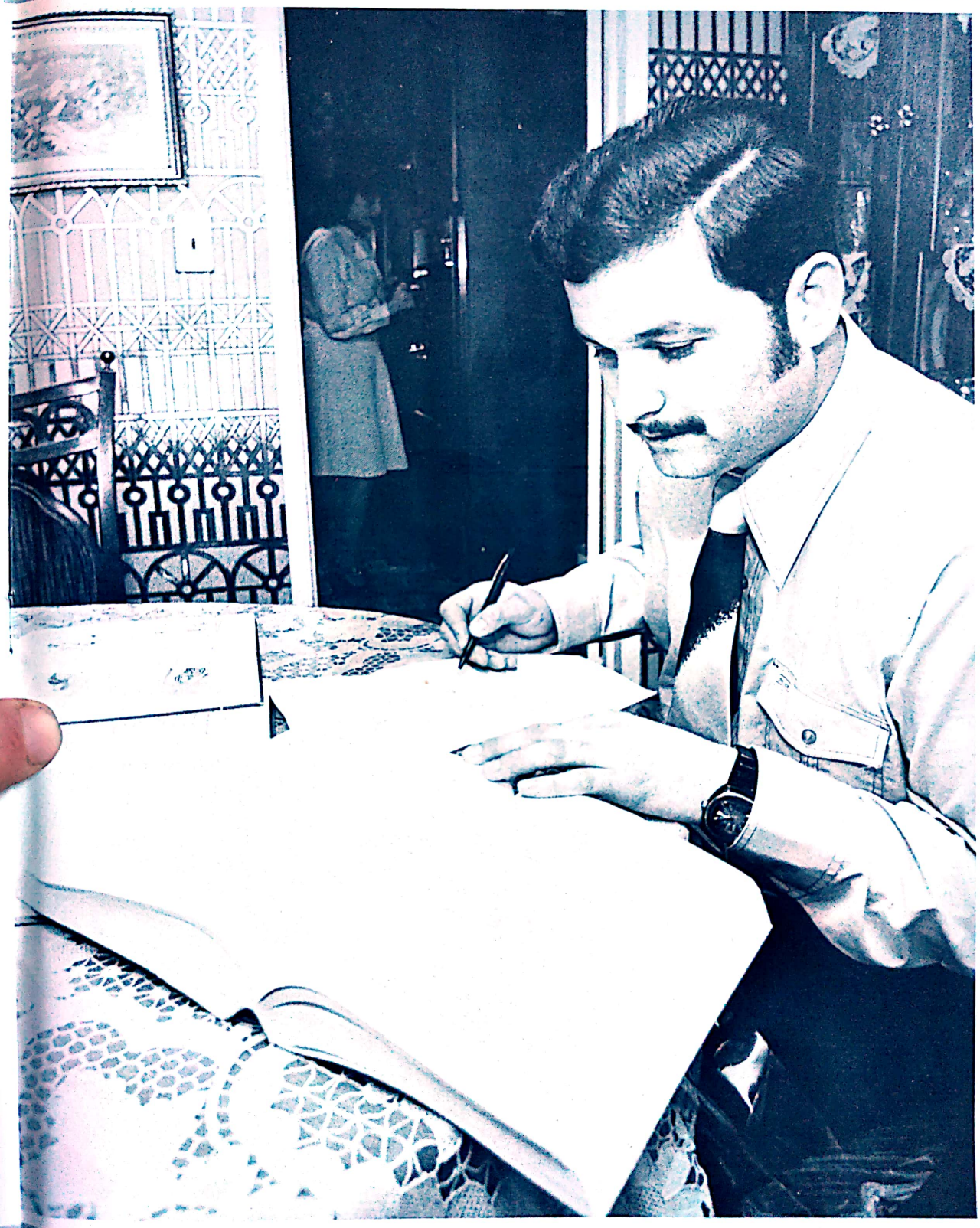

Scanned with OKEN Scanner

Pagina 39: *Dr. Jaeger se pregătește pentru un examen de omologare a studiilor efectuate de el la Cluj.* Pagina 40: *Dr. Jaeger în grădina locuinței sale din Far Rockaway și (jos) alături de fiul său, Robert, care privește cu interes diploma de doctor în medicină obținută de tatăl său la Cluj.*

tervenție chirurgicală complicată. Ar fi greu de redat sentimentul trăit de studentul din anul patru devenit pentru cîteva ore asistentul unuia dintre marii chirurgi ai României.

La sfîrșitul acelui an, la Cluj au sosit alți studenți americani, iar eu am fost numit de către rectorul universității și decanat președinte al acestui grup.

Anul cinci a abundat în interes și realizări. Punctul culminant al acelui an de studii a fost participarea mea la un congres internațional în Canada ca coautor al unui raport privind o serie de cercetări în domeniul magnetismului efectuate la clinica de pediatrie la care fusesem repartizat pentru practică.

La capătul unei alte veri petrecută în Statele Unite m-am întors în România pentru a parcurge ultimul an de studii medicale. Desigur, o bună parte a timpului meu a trebuit dedicată tezei de diplomă, o lucrare pe care o începusem cu multă vreme înainte și care urma să fie înaintată unei comisii alcătuită din cinci medici cu specializări diferite.

În ziua de 22 iunie 1977, la ora 14,30, vicerectorul universității mi-a înmînat diploma. Momentul împlinirii unui vis — eram acum medic. Cunoștințele medicale pe care mi le însușisem la renumita școală clujeană îmi fuseseră transmise de către cei mai de seamă și mai bine cunoscuți profesori români. Răbdarea și generozitatea lor profesională nu cunoscuseră margini, iar recunoștința mea nu poate reflecta sau răsplăti îndeajuns darul pe care aceștia mi l-au făcut. Ar trebui să mulțumesc totodată Ministerului Învățămîntului și, mai ales, Asociației România, condusă de profesorul Virgil Cândea și Gheorghe Milea, pentru permisiunea de a studia la Cluj și pentru bursa de care am beneficiat.

În prezent locuiesc și lucrez ca medic în localitatea Far Rockaway din statul New York. Intențiile mele profesionale de viitor includ deschiderea unui cabinet particular sau ocuparea unui post de medic internist într-o clinică.

Atît mie cît și familiei mele ne-a fost greu să părăsim Clujul. Nu vom uita niciodată grădina botanică, evenimentele culturale, cafenelele de trotuar, munții înconjurători și nenumărații prieteni pe care i-am lăsat în acel frumos oraș transilvănean.

Dar, desigur, cea mai frumoasă amintire legată de Cluj rămîne împlinirea unui vis. ■

Scanned with OKEN Scanner

GUVERNUL ÎȘI DESCHIDE UȘILE

La Washington, afacerile de stat se desfășoară într-o măsură tot mai mare sub privirile interesate ale publicului

James A. Noone

Cerul Washington-ului era senin, iar soarele dimineții strălucea puternic, dar Patricia Quinn era stînjenită de un sentiment de neliniște.

Această femeie casnică din California, care, împreună cu sora sa, venise să viziteze capitala țării, privea Washington-ul cu ochii unui străin și se simțea copleșită de aspectul impozant al clădirilor masive de marmură albă ce adăpostesc Congresul Statelor Unite. Ea sosise hotărîtă să vadă tot ce era demn de văzut, dar, la început, totul i se părea a fi „atît de mare și de confuz".

La sfîrșitul aceleiași zile însă, d-na Quinn era pe deplin mulțumită. Ea nu numai că făcuse o lungă incursiune în clădirile Congresului, dar totodată:

— primise explicații detaliate asupra procesului prin care o moțiune devine lege;

— urmărise o dezbatere a Senatului asupra meritelor unei persoane numită de președinte în postul de ministru al muncii;

— asistase la sesiunile de lucru ținute de două comitete legislative însărcinate cu examinarea unor aspecte importante ale politicii economice a guvernului american;

— purtase o scurtă conversație cu unul dintre cei doi senatori aleși de statul ei, California.

„Am petrecut aici o zi greu de uitat", spunea ea la capătul acestei scurte lecții asupra modului de funcționare a ramurii legislative a guvernului. „Am văzut și auzit mult mai mult decît mă așteptasem".

Ralph Nader, renumitul apărător al intereselor consumatorului american de bunuri materiale și servicii, ar fi fost bucuros să audă această afirmație a d-nei Quinn. În ultimii ani, Nader și-a extins orizontul de acțiune prin lansarea unei campanii de amploare menită să genereze o preocupare mai profundă a cetățenilor Statelor Unite pentru activitățile guvernului lor. În contextul acestei campanii, un rol cheie a revenit așa-numitului *Public Citizen Visitors Center (PCVC)*, înființat în mai 1974, care îi ajută pe cetățenii de rînd să capete o idee referitor la ceea ce se petrece în interiorul instituțiilor guvernamentale, și mai cu

Scanned with OKEN Scanner

seamă în Congres. Instructiva prezentare a Congresului de care s-a bucurat Patricia Quinn a avut loc în cadrul unui program regulat de vizite în grup patronat de *PCVC*.

Deviza centrului înființat de Ralph Nader este: *„Don't just look at Washington, look* into *it"*. Acest efort de a familiariza un număr tot mai mare de cetățeni cu activitățile cotidiene ale instituțiilor guvernamentale este doar una dintre formele de manifestare ale unei tendințe către o scrutare mai atentă a afacerilor de stat, tendință apărută în urma scandalului *„Watergate"* și a dezvăluirilor referitoare la o serie de violări ale drepturilor individului prin acte ale agențiilor guvernamentale însărcinate cu culegerea de informații secrete. Această tendință s-a soldat pînă acum cu o serie de reforme efectuate în interiorul guvernului federal, multe dintre aceste reforme permițînd publicului să urmărească direct activitatea instituțiilor de stat la niveluri surprinzător de înalte, chiar și pentru o țară care se mîndrește cu o societate deschisă.

Una dintre instituțiile guvernamentale americane care au fost afectate în cea mai mare măsură de afirmarea acestui nou deziderat politic este însuși Congresul. De-a lungul anilor, forul legislativ suprem a rămas fidel tradiției ce permite cetățeanului de rînd să asiste la dezbaterile plenare obișnuite ale celor două camere parlamentare prin simpla obținere a unui bilet-invitație oferit gratis de către senatorul sau membrul Camerei Reprezentanților ales de districtul său electoral. O mare parte a restului activității din interiorul clădirilor Congresului însă a avut loc în afara razei de observație a publicului. În ultimii cîțiva ani însă, această situație a început să se schimbe.

Spre exemplu, în 1973, Camera Reprezentanților a decis prin vot să permită publicului să asiste la acele sesiuni ale comitetelor legislative în cursul cărora este efectuată formularea finală a moțiunilor de lege ce sînt apoi înaintate plenului camerei spre dezbatere. Înainte, toate sesiunile finale ale comitetelor legislative specializate fuseseră ținute cu ușile închise. Senatul a adoptat această reformă în anul 1975.

Congresul a introdus un mare număr de legi care reafirmă și consolidează dreptul cetățeanului de a se informa asupra activității instituțiilor guvernamentale

Tot în 1975, ambele camere au hotărît să accepte prezența publicului la așa-numitele *conference committee meetings*, acele deosebit de importante sesiuni de dialog intercameral în cursul cărora sînt rezolvate deosebirile existente în formularea dată proiectelor de lege de către comitetele specializate ale Senatului și Camerei Reprezentanților. În trecut, publicul trebuia să se mulțumească cu declarațiile ulterioare ale legislatorilor în privința eventualelor compromisuri sau acorduri încheiate în cursul acestor sesiuni mixte.

Totodată, Congresul urmează să supună dezbaterii alte propuneri de reformă menite să extindă examinarea nemijlocită a activității legislative. Una dintre aceste propuneri vizează accesul rețelelor de televiziune la dezbaterile plenare ale Camerei Reprezentanților și Senatului (în prezent, numai ședințele comitetelor legislative pot fi televizate). Acceptarea altor propuneri de reformă ar însemna obligarea membrilor Congresului de a face cunoscute publicului veniturile lor personale și de a dezvălui integral activitățile desfășurate de grupările care caută să influențeze deciziile forului iegislativ suprem. Este de așteptat ca cel puțin una dintre aceste reforme să fie adoptată pînă la sfîrșitul legislaturii actuale.

Pe lîngă facilitarea unei examinări nemijlocite a proceselor legislative, Congresul a introdus în ultimii ani un mare număr de legi care reafirmă și consolidează dreptul cetățeanului de a se informa asupra activității instituțiilor guvernamentale. Iată cîteva exemple în acest sens:

— O lege care a intrat în vigoare în martie 1977 autorizează accesul publicului la numeroase sesiuni de lucru ale așa-numitelor *regulatory agencies* ale guvernului federal, deciziile luate de aceste foruri avînd o mare influență asupra prețurilor și calității produselor de larg consum și prestărilor de serviciu.

— O serie de amendamente ale așa-numitului *„Freedom of Information Act"*, introdus în 1966, au stabilit limite temporale mai stricte și procedurile pe care agențiile guvernului federal trebuie să le respecte în cazul cererilor privind comunicarea unor informații conținute în dosarele instituțiilor federale. Aceste amendamente au intrat în vigoare în 1975; de atunci, guvernul federal a primit o adevărată avalanșă de solicitări trimise de persoane particulare, firme economice și instituții de presă, solicitări care vizau informații la care publicul nu avusese pînă atunci acces.

— *„The Privacy Act"* din 1974 a stabilit dreptul de acces al cetățeanului la dosarele cu datele sale personale, întocmite de agențiile federale.

— *„The Fair Credit Reporting Act"* din 1970 garantează dreptul individului de a examina date referitoare la propria sa persoană, îndosariate nu numai de instituțiile guvernamentale dar și de firmele particulare, precum agențiile de plasare, firmele care acordă credite, companiile de asigurări etc.

— *„The Federal Advisory Committee Act"* din 1972 a legalizat accesul publicului la ședințele comisiilor de consilieri ale instituțiilor guvernamentale. Aceste comisii, ai căror membri nu sînt funcționari de stat, iar mulți dintre ei sînt persoane cu o mare experiență în anumite domenii de activitate, se întrunesc la intervale periodice pentru a asista instituțiile federale în formularea politicii lor curente.

Deși aceste legi sînt aplicabile numai în cazul instituțiilor guvernamentale federale, aproape toate statele federației fie că au adoptat măsuri legislative similare, fie că sînt pe cale de a face acest lucru. „De fiecare dată cînd Congresul Statelor Unite a adoptat o lege de acest fel, forurile legislative statale au luat prompt în discuție versiuni proprii ale legii re-

Scanned with OKEN Scanner

spective", afirmă un înalt funcționar al guvernului federal care se ocupă în mare măsură de probleme legate de libertatea de informare.

Desigur, atît în cazul guvernului federal cît și în cel al instituțiilor de stat ale subdiviziunilor administrative ale țării, această aducere a afacerilor de stat în raza de observație a publicului nu constituie o garanție împotriva folosirii abuzive a puterii de stat. Ea mărește însă capacitatea publicului de a îi face pe deținătorii acelei puteri de stat să fie mai conștienți de răspunderea implicată de actele lor.

Este oare de așteptat ca această *open-government movement* să piardă în intensitate și apoi să dispară în anii următori? Probabil că nu; de fapt, este foarte posibil ca ea să ia o și mai mare amploare. Însuși președintele Jimmy Carter s-a declarat cu hotărîre în favoarea unui sistem guvernamental deschis și care să dovedească o mai mare receptivitate față de opinia publică. De la bun început, noul președinte a făcut cunoscută intenția sa de a păstra încrederea cetățenilor în privința integrității guvernului său. El a ordonat ca toți membrii cabinetului său să facă declarații publice complete privind situația lor financiară, și a lansat un studiu care se presupune că se va solda cu un nou și mult mai exigent cod de norme etice pentru toți funcționarii guvernului federal care dețin funcții importante.

În vreme ce președintele Carter și alte personalități ale vieții politice din capitala Statelor Unite se străduiesc să apropie guvernul de popor, centrul de informare înființat de Ralph Nader — și care se află la o distanță de numai cinci blocuri de Casa Albă — oferă un bun exemplu de ceea ce poate fi făcut pentru a apropia poporul de guvern.

Centrul este finanțat în exclusivitate de o coaliție eclectică de grupări cetățenești din Washington și prin contribuțiile vizitatorilor, cărora le oferă următoarele servicii:

— Participarea la o vizită în grup în clădirile Congresului. În cursul sesiunilor parlamentare, asemenea vizite au loc de două ori pe zi (taxa de participare este de doi dolari de persoană, iar grupurile conțin cel mult opt vizitatori).

— Examinarea celor mai recente informații privind activitățile guvernamentale ce pot fi urmărite de public.

— Studierea unui mare număr de broșuri ce conțin informații privind accesul publicului la dezbaterile ce au loc în interiorul instituțiilor de stat, sau informații ce descriu intențiile și proiectele altor organizații cetățenești conduse de Nader, începînd cu o grupare specializată în reforme fiscale și sfîrșind cu o mișcare ce se opune utilizării forței nucleare.

Uneori, vizitatorii au ocazia de a sta de vorbă cu amabilul director al centrului, Mike Horrocks.

Horrocks folosește serviciile unui număr de 15 pînă la 20 de studenți care funcționează temporar ca ghizi voluntari. În plus, el este asistentul lui Nader pentru probleme administrative vizînd toate organizațiile și activitățile conduse de acesta.

Ieșit la pensie la capătul unei cariere remarcabile ca ofițer în marina militară a Statelor Unite, Horrocks a devenit asociat al lui Nader în 1973, după ce renunțase, din lipsă de interes, la un post în cadrul unei firme industriale. El a contribuit substanțial la crearea centrului pe care îl conduce astăzi și care a devenit un eficace vehicul de materializare a ideii mentorului său.

„Intenția lui Ralph", spune Horrocks, „era de a-i face pe vizitatorii capitalei să renunțe la itinerariile turistice convenționale. El dorea ca aceștia să poată căpăta o imagine autentică a sensului esențial al vieții acestui oraș — eforturile guvernului lor de a îmbunătăți condiția generală a țării. El era și este încă convins că pe această cale poate fi amplificată preocuparea generală a cetățenilor pentru activitatea instituțiilor de stat".

În cursul anului 1976, anul aniversării bicentenare a națiunii americane, *PCVC* a oferit servicii unui număr de peste 15 000 de vizitatori ai capitalei și, conform spuselor lui Horrocks, a primit „de două ori mai multe" scrisori solicitînd asistență și informații. Directorul centrului spune că, în general, succesul acestei organizații a depășit chiar așteptările fondatorului ei, Ralph Nader.

PCVC publică totodată o gazetă bilunară, *Inside the Capitol*, care este vîndută prin abonamente anuale ce costă șase dolari. De asemenea, centrul organizează discuții la masă rotundă, face publicitate conferențiarilor specializați în discutarea intereselor consumatorului de bunuri materiale și servicii și coordonează o serie de așa-numite *luncheon programs* care facilitează un dialog direct între cetățeni și liderii guvernamentali sau alte personalități naționale (Jimmy Carter a participat la o asemenea discuție în august 1976, pe cînd candida la postul de președinte) care își expun vederile și răspund la întrebări.

Principalul instrument folosit de centrul lui Ralph Nader în scopul familiarizării cetățeanului cu activitatea instituțiilor guvernamentale rămîne însă vizita în interiorul clădirilor Congresului. Cel mai adesea, aceste vizite, care au o durată medie de trei ore, sînt conduse de ghizii voluntari ai lui Horrock, recrutați din rîndurile studenților, care sînt instruiți în prealabil de Kay Swift, o fostă cercetătoare în domeniul istoriei moderne și contemporane și o expertă în privința Congresului și a procesului legislativ. Uneori, atunci cînd programul ei pedagogic îi permite, Kay Swift îi însoțește ea însăși, în calitate de ghid, pe vizitatori.

Recent, o asemenea excursie organizată de *PCVC* a început cu o scurtă prezentare, oferită de d-na Swift, a istoriei așa-numitului *U.S. Capitol* și a mecanismelor procesului legislativ. Apoi, ea și-a condus cu iscusință grupul alcătuit din turiști și practicanți ai centrului în labirintul de săli și birouri al clădirilor Congresului, oprindu-se să comenteze istoria deosebit de interesantă sau de semnificativă a unei încăperi anumite, sau așezîndu-și auditoriul pe băncile unei săli în care avea loc o ședință a unui comitet legislativ. Informațiile furnizate de ghid se succedau cu repeziciune, uneori chiar prea repede pentru Patricia Quinn, Deborah Moran, o femeie casnică din statul Delaware, David Cannell din Hawai sau ceilalți turiști. La capătul vizitei însă, mult mai important decît informațiile în sine era sentimentul acestor oameni veniți din diferite părți ale țării că ușile guvernului lor erau deschise pentru toți cei dornici să intre.

Dacă președintele Carter și alți membri ai guvernului vor reuși să-și impună punctul de vedere în acest sens, la Washington, numărul ușilor deschise va continua să crească. Iar dacă oameni ca Ralph Nader și Mike Horrocks vor continua să-și materializeze intențiile, un număr mereu mai mare de cetățeni vor trece pragurile acestor uși deschise. ■

James A. Noone este redactor principal al revistei Sinteza.

Scanned with OKEN Scanner

ARHITECTURA SPECTACULOASĂ A ORAȘULUI HOUSTON

Imaginativ, țipător, spectaculos, temerar, anarhic, impresionant — toate aceste adjective sînt folosite în descrierile făcute arhitecturii orașului Houston din statul Texas, un conglomerat de zgîrie-nori care nu a încetat să crească și să prospere în cele peste trei decenii care s-au scurs de la sfîrșitul Celui de al Doilea Război Mondial. Aflat în fruntea orașelor americane cu un ritm rapid de creștere (populația sa, cifrată astăzi la circa 1,6 milioane, crește cu aproximativ 1000 de persoane în fiecare săptămînă), Houston este cunoscut în primul rînd drept capitală a industriei americane a petrolului și gazelor naturale. În anii recenți însă, acest oraș a devenit totodată o adevărată expoziție de arhitectură ultramodernă. Un număr mare de zvelte construcții edilitare, proiectate de arhitecții de frunte ai țării, au fost clădite aici pentru a fi satisfăcute necesitățile economice, culturale și sociale ale unei populații aflată mereu în creștere.

Principala forță care a determinat această înflorire arhitecturală a orașului a fost activitatea economică. La Houston, comerțul continuă să profite de pe urma unei atitudini de *laissez faire*. Houston este singurul oraș mare american care nu posedă legi referitoare la împărțirea teritoriului municipal în zone destinate în mod expres locuințelor, comerțului sau activității industriale. Aceasta și o serie de alte caracteristici — absența unui impozit municipal pe venit, spre exemplu — explică atracția pe care acest oraș o exercită atît asupra oamenilor de afaceri cît și asupra salariaților. Peste 150 de companii americane și-au mutat sediile la Houston în ultimii șapte ani, unele dintre cele mai mari eschivînd astfel impozitele ridicate și alte dezavantaje pe care le prezintă New York-ul. Acest influx a fost însoțit de construirea a zeci de clădiri de birouri care au dublat, în aceeași perioadă de circa șapte ani, așa-numitul *office space* al orașului. Un adevărat simbol al rolului predominant pe care industria energetică îl joacă în viața acestui municipiu îl constituie faptul că panorama arhitecturală a orașului este dominată de doi zgîrie-nori aparținînd unor companii petroliere. Cea mai înaltă clădire din Houston este *One Shell Plaza*, în care se află sediul central al trustului *Shell Oil Company*, care și-a mutat aici (de la New York) cartierele generale în 1969–70. Cealaltă clădire care atrage imediat atenția este *Pennzoil Place*, aparținînd trustului *Pennzoil Corporation* – două turnuri trapezoidale unite la bază printr-un hol enorm, al cărui plafon de sticlă abrupt înclinat leagă cele două turnuri la nivelul etajului opt.

Caracterul spectaculos al arhitecturii acestui oraș nu este însă conferit în exclusivitate de clădirile de birouri. *The Galleria*, un complex uriaș de magazine avînd drept element central un patinoar, domină perimetrul suburban al municipiului. O altă atracție arhitecturală situată la marginea orașului este *The Astrodome*, un gigantic stadion acoperit și cu aer condiționat, care a fost construit în deceniul trecut. În centrul orașului, *Alley Theatre* este o construcție modernistă pe scena căreia evoluează una dintre cele mai prestigioase companii teatrale de repertoriu ale țării.

Lucru și mai interesant, numeroși experți sînt de părere că cele mai valoroase piese arhitecturale ale orașului nu și-au făcut încă apariția. Cel mai mare proiect de construcții lansat aici pînă astăzi începe în prezent să fie materializat. Denumit *Houston Center*, acesta va fi un complex de construcții futuriste ce va cuprinde magazine, hoteluri, birouri, săli de spectacole și apartamente pentru 12 000 de persoane și va acoperi o suprafață de 30 de hectare. Construirea acestui complex va dura pînă aproape de sfîrșitul acestui secol și va costa circa două miliarde de dolari.

În ciuda tuturor acestor succese și a planurilor temerare pentru viitorul apropiat, metropola texană se află încă departe de a poseda o arhitectură de o calitate uniformă. Totuși, așa cum dovedesc fotografiile reproduse pe paginile următoare, ea a făcut deja cîțiva pași impresionanți în direcția acestui obiectiv. ■

Turnurile gemene, cu 37 de etaje, ale clădirii Pennzoil Place, proiectată de renumitul arhitect Philip Johnson, conțin cel mai spațios complex de birouri al orașului Houston. Un imens hol acoperit cu un plafon de sticlă abrupt înclinat leagă cele două turnuri la bază.

Scanned with OKEN Scanner

Chris Cassler

Scanned with OKEN Scanner

Steve Anderson

Paul Slaughter/Photo Researchers

O construcție în care materialele predominante sînt sticla și aluminiul, clădirea de birouri Post Oak Central, proiectată de același Philip Johnson, amintește de stilul arhitectural al deceniului al patrulea al acestui secol prin muchiile sale rotunjite.

Pasaje subterane cu aer condiționat și luminate aprins, precum acest coridor între un hotel și o clădire de birouri din centrul orașului, leagă numeroase dintre clădirile Houston-ului.

Scanned with OKEN Scanner

James A. Sugar

Un patinoar artificial deschis în tot cursul anului constituie elementul central al complexului de magazine The Galleria. Cele trei etaje ale complexului sînt o punte de legătură între un hotel luxos cu 21 de etaje şi o clădire de birouri cu 22 de etaje.

Scanned with OKEN Scanner

Thomas D.W. Friedman/Photo Researchers

Chris Cassler

Fațada de sticlă a blocului United Gas Building oglindește clădirile învecinate. În stînga se află Hotelul Sheraton-Lincoln.

Scanned with OKEN Scanner

Macheta finală pentru Houston Center, un complex arhitectural cu o suprafață de 30 de hectare, aflat in prezent in construcție, a fost creată de William L. Pereira.

Scanned with OKEN Scanner

Alley Theatre, elogiat în 1972 de Institutul American de Arhitectură, îmbină o textură naturală cu linii domol curbate și o îmbrăcăminte monolitică.

Ezra Stoller Associates

Scanned with OKEN Scanner

James A. Sugar

Scara deschisă care înconjoară foaierul principal al teatrului conferă spectaculozitate accesului spre sala de spectacole cu 800 de locuri. În clădire se află o a doua sală de spectacole, mai mică și de tip „arenă", unde scaunele sînt situate în jurul scenei.

Scanned with OKEN Scanner

City Magazines

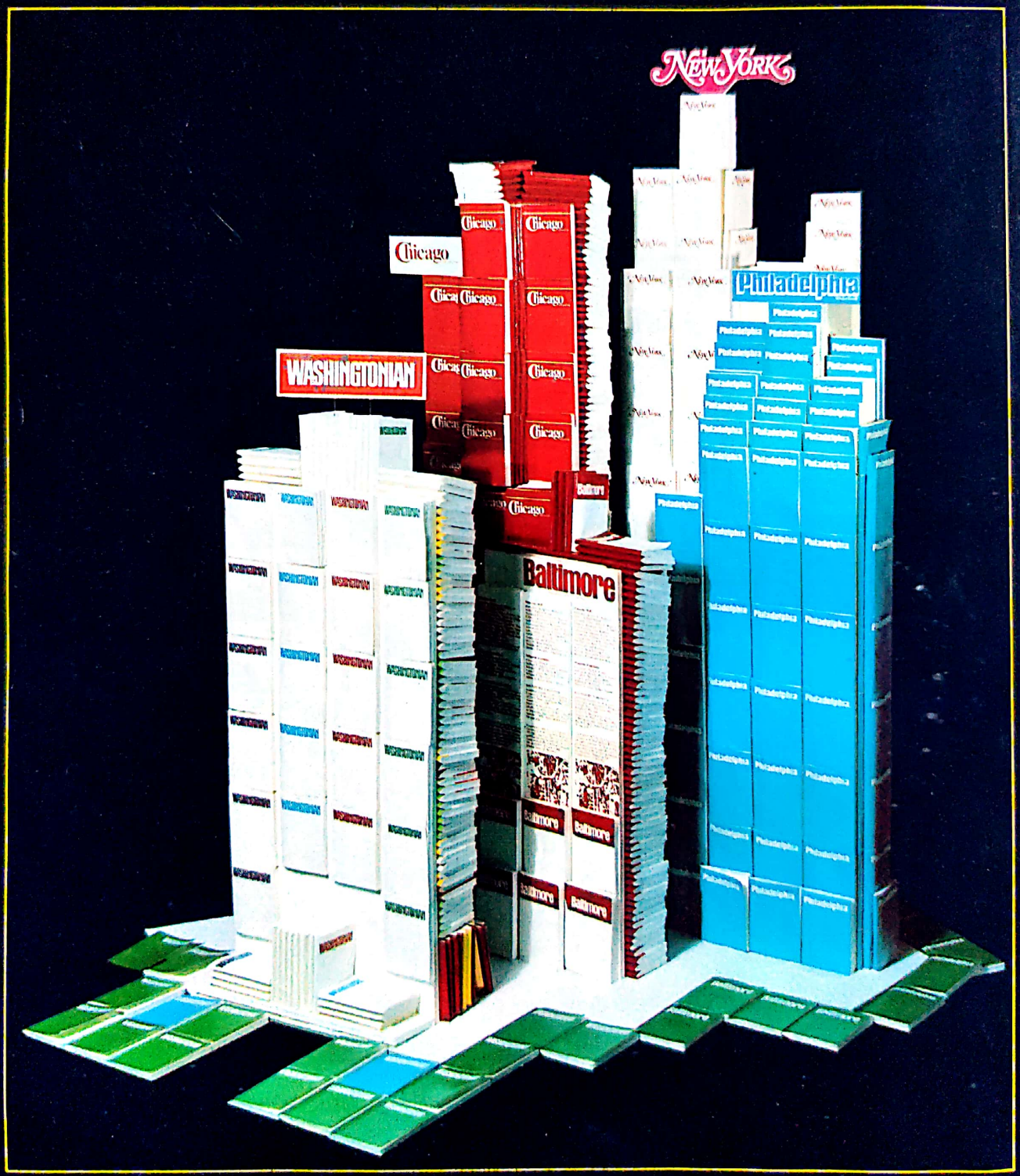

Ilustrație de Charles Mendez

Scanned with OKEN Scanner

Pentru locuitorii multor orașe americane, asemenea publicații sînt o sursă inepuizabilă de sfaturi utile și un arbitru al valorilor etice și estetice

Donald Morrison

Care sînt localurile din Philadelphia care servesc cei mai gustoși *hamburgers*? Care sînt cei mai buni profesori de tenis din Los Angeles? Care patiserie din New York face cea mai bună plăcintă cu brînză? Care este localul din Chicago care oferă cel mai bun mic dejun la prețul de 50 de cenți?

Pe cine interesează răspunsurile la aceste întrebări?

Probabil nu pe mulți dintre cei ce nu locuiesc la Philadelphia, Los Angeles, New York sau Chicago. Pentru locuitorii acestor orașe însă, asemenea întrebări suscită un mare interes. Mulți dintre ei doresc de asemenea să știe care sînt meritele și lipsurile instituțiilor din orașul lor, să cunoască gradul de integritate profesională al medicilor, avocaților și oamenilor de afaceri locali, sau să afle în ce măsură este poluată apa potabilă a orașului. Aceste necesități informaționale explică în parte succesul remarcabil al unui gen publicistic relativ nou în Statele Unite: revista orășenească, sau *the city magazine*.

În marea lor majoritate numărînd mai puțin de zece ani de apariție, aceste reviste scrise cu vervă, bogat ilustrate și, cel mai adesea, lunare au devenit cea mai prosperă categorie de publicații periodice din Statele Unite. Tirajele lor au crescut continuu, iar astăzi, cel puțin șase asemenea *city magazines* sînt citite de cîte peste 100 000 de abonați. Se apreciază că în Statele Unite apar în prezent circa 70 de astfel de publicații orășenești, începînd cu *New York*, al cărei tiraj a atins cifra de 375 000 de exemplare, și sfîrșind cu *Indianapolis* (tiraj: 7000). Revista *New York* este hotărît cea mai citită și cea mai influentă dintre toate, ea apărînd săptămînal și fiind vîndută în întreaga țară; adesea, această revistă conține articole de interes național. Un alt caz aparte îl constituie revista *Texas Monthly*, care este inclusă în categoria publicațiilor orășenești cu toate că se adresează unui stat întreg. În vreme ce revistele existente sînt citite de tot mai mulți orășeni, o serie de publicații noi urmează să apară curînd în orașe ca San Antonio, situat în sud-vestul țării, sau Pittsburgh, în nord-est. Dacă aceste *city magazines* reprezintă un orizont nou în publicistica americană, aceasta se datorează în bună măsură faptului că orașul însuși a devenit în multe privințe o replică modernă a ceea ce americanii numeau odinioară *the new frontier*.

În ciuda deosebirilor de ordin tematic și geografic, toate revistele orășenești aspiră, într-un fel sau altul, a fi manuale de existență urbană, ele călăuzindu-și cititorii către tot ceea ce orașul are mai bun de oferit, atrăgîndu-le totodată atenția asupra eventualelor pericole. În acest scop, revistele orășenești au elaborat „articolul utilitar" — un reportaj menit să joace rolul de ghid pentru cititorul aflat în căutarea serviciilor oferite de birourile de avocatură, cabinetele terapeutice, agențiile specializate în vînzarea și închirierea proprietăților imobile, bănci, restaurante etc., sau dornic să cumpere

Scanned with OKEN Scanner

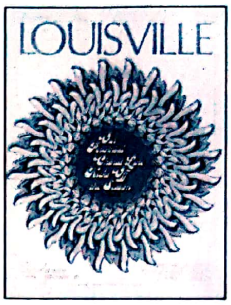

cele mai bune produse la larg consum, fie că este vorba de automobile, sau de simple fermoare. Spre exemplu, în numere recente, *The Washingtonian* oferea o clasificare a restaurantelor franceze de tip *bistro* ale capitalei, iar revista *Chicago* publica o listă a celor mai bune terenuri de camping din vecinătatea orașului. Majoritatea acestor reviste își delectează cititorii cu portrete bogat condimentate ale celebrităților locale—politicieni, oameni de afaceri de mare calibru, stele de televiziune sau chiar ziariști renumiți — ale căror nume sau chiar fețe sînt întîlnite zilnic, dar ale căror vieți particulare și caractere sînt puțin cunoscute.

În plus, unele *city magazines* publică reportaje analitice bazate pe investigații ample și abordînd probleme locale, articole care declanșează adesea măsuri de combatere a neajunsurilor sau abuzurilor detectate și aduse în atenția publicului de către aceste reviste. *Philadelphia Magazine,* spre exemplu, revistă renumită pentru investigațiile desfășurate de reporterii săi, critica recent tratamentul abuziv la care erau supuși pacienții unui spital-școală de stat pentru persoane născute cu deficiențe mintale. Articolul respectiv a avut drept rezultat o acțiune judecătorească menită să remedieze acea situație.

Reporterii publicației *Texas Monthly* și-au cîștigat și ei un bun renume datorită investigațiilor ample asupra unor firme sau instituții ale căror activități sau procedee de lucru se află de obicei în afara razei de observație a publicului. Revista a publicat expozeuri asupra unor birouri de avocatură influente, mari trusturi petroliere sau instituții de stat locale. *Texas Monthly* a descoperit că o companie specializată în exploatarea gazelor naturale impunea consumatorilor din apropiere un tarif utilitar cu mult superior celui perceput în alte părți ale țării. Și în acest caz, rezultatul a fost o acțiune judecătorească corectivă. Aceeași revistă publică un „clasament" anual al deputaților statului Texas în Congresul Statelor Unite, acest original clasament stabilind ordinea celor mai buni zece legislatori ai statului, urmată de ordinea celor mai puțin buni deputați, tot zece la număr. (Cam jumătate din legislatorii texani plasați în zona neagră a acestui clasament pot fi siguri de înfrîngere în alegerile următoare).

Deși nu într-o măsură la fel de mare ca *Philadelphia Magazine* sau *Texas Monthly,* revista *Chicago* caută și ea să joace rolul de gardian al intereselor publicului. În paginile sale au fost criticate cîteva din spitalele locale care nu îi avertizau prompt pe pacienții lor care primiseră un anumit tratament radiologic pentru boli ale pielii, că ulterior s-a aflat că acel tratament cauza cancer al glandei tiroide. „Noi avem sentimentul că un asemenea articol amplifică importanța revistei noastre", spune redactorul principal Flora Johnson. „Intenția noastră este de a contribui substanțial la îmbunătățirea vieții în acest oraș".

Revistele orășenești sînt de asemenea adevărate fîntîni de culoare locală, ele celebrînd în cuvinte și ilustrații acele caracteristici care deosebesc orașele lor de altele. *Chicago* își reafirmă în fiecare lună individualitatea prin nararea unui episod din bogata și zgomotoasa istorie a orașului, în vreme ce revista *New West,* care este adresată în special locuitorilor din zona orașului Los Angeles, abundă în relatări anecdotice referitoare la Hollywood și industria filmului.

Desigur, orașul contemporan este departe de a fi lipsit de tensiune și neliniște. „Revistele orășenești au diagnosticat o anumită stare de nevroză", afirmă comentatorul ziarului *The Los Angeles Times* David Shaw, „cauzată de exigențele, complexitățile și anomaliile mediului urban contemporan. Criminalitatea, inflația, congestionarea și concurența sînt factorii care alimentează presimțirile apocaliptice ale orășeanului, iar aceste reviste reflectă asemenea îngrijorări".

O critică adusă frecvent acestor publicații este aceea că ele tind să dicteze criteriile și baremurile etice și estetice ale vieții urbane, aceste reviste adoptînd poziția de arbitru al calității articolelor de îmbrăcăminte, produselor alimentare, mobilei și obiectelor de decorație interioară, restaurantelor etc. Astăzi, plantele exotice sînt un ingredient obligatoriu al decorației interioare pentru familiile newyorkeze care își clădesc afinitățile mondene pe opiniile exprimate de revista *New York.* La fel, cizmele de comandă model *„cowboy"* sînt încălțămintea *de rigueur* pentru o anumită categorie de tineri din Texas de cînd revista *Texas Monthly* le-a declarat a fi la modă.

Cei care critică acest gen publicistic spun că revistele orășenești acordă o prea mare atenție acestor interese relativ înguste ale cititorului în detrimentul unor probleme sociale importante,

Scanned with OKEN Scanner

ONOMICĂ A STATELOR UNITE

Daniel Yergin

ceastă privință, trusturile multinaționale americane au intrat în ultimii circa zece ani într-o concurență acerbă cu trusturile multinaționale străine. La capătul unui studiu asupra desfacerii și investițiilor pe piața mondială, profesorul Robert Stobaugh de la *Harvard Business School* trăgea următoarea concluzie: „Firmele americane au concurenți puternici în străinătate, iar mulți dintre acești concurenți străini par să-și extindă operațiile mai mult și mai rapid decît omologii lor americani". După ce și-au extins operațiile pe piețele internaționale de desfacere ale Europei și Asiei, multe companii străine au căpătat destulă încredere în sine pentru a hotărî să-și încerce șansele și în Statele Unite. „Pentru un producător de poliester, piața americană exercită cea mai mare atracție, date fiind marea putere de cumpărare și vastul consum de produse textile care o caracterizează", spune Paul F. Forster, unul dintre funcționarii superiori ai companiei *American Hoechst Corporation*, care posedă 16 fabrici în Statele Unite și este o ramură subsidiară a firmei vest-germane *Hoechst A.G.* De asemenea, Statele Unite continuă să fie principala sursă de inovații tehnologice, iar multe firme străine se așteaptă ca prezența lor în America să le faciliteze un acces mai rapid la produsele și procesele de producție noi.

Desigur, transferul de tehnologie se desfășoară în ambele sensuri. Companiile străine care posedă avantaje tehnologice doresc să le exploateze în interiorul pieței economice americane. *Michelin*, firma franceză producătoare de pneuri, a treia în lume ca mărime, este cunoscută pentru o serie de invenții materializate în tipuri noi de anvelope. Pentru a profita de pe urma acestui avans tehnologic prin vînzări substanțiale în Statele Unite, care sînt țara cu cea mai mare cerere de pneuri din lume, firma *Michelin* a decis să investească un total de 600 milioane dolari în construirea unor fabrici în Carolina de Sud și Colorado.

Multe companii străine arată un interes deosebit anumitor regiuni ale Statelor Unite, precum sudul și sud-vestul țării. Cea mai mare companie franceză producătoare de ciment, *Lafarge*, spre exemplu, a creat mai multe antreprize mixte în sud-vestul Statelor Unite. „Noi intenționăm pe această cale să ne mărim volumul de afaceri și profiturile", spune președintele firmei *Lafarge*, Olivier Lecerf.

Pe lîngă această viziune a șanselor substanțiale de profit, temerile economice joacă și ele un rol important în atragerea investițiilor străine. Firma *Volkswagen*, spre exemplu, a suferit în ultimii ani o micșorare considerabilă a volumului său de vînzări pe piața americană. În general, exportatorii străini au fost loviți sever de inflație, produsele lor fiind în consecință mai puțin competitive. De asemenea, economia americană a încetat să dețină o supremație absolută în privința salariilor. Între 1969 și 1974, de pildă, remunerația orară a crescut în industria metalurgică a Statelor Unite de la 4,34 la 6,14 dolari. În aceeași perioadă, aceeași remunerație a crescut în Germania Occidentală de la 1,85 la 6,02 dolari, iar în alte țări europene salariile sînt azi mai mari decît în Statele Unite. În 1960, muncitorii japonezi primeau doar 11 la sută din valoarea salariilor cîștigate de omologii lor din Statele Unite; în 1975, această valoare procentuală comparativă crescuse la 50 la sută. Totodată, fluctuațiile ratelor de schimb pentru valută au dezavantajat în general firmele ce exportă produse în Statele Unite.

O ultimă explicație o constituie marea abundență de materii prime de care se bucură Statele Unite. Pentru companiile străine, vastele rezerve de cărbune ale Americii sînt cel mai convingător argument în acest sens. Dată fiind incertitudinea privind aprovizionarea cu petrol, cărbunele a devenit un material energetic deosebit de atrăgător. Un funcționar superior al trustului multinațional *W.R. Grace* afirmă că „oferta internă de cărbune ieftin va accelera întregul proces al investițiilor străine în economia Statelor Unite".

„Unul dintre clienții mei britanici posedă un volum considerabil de titluri americane de proprietate în ramura materiilor prime", afirmă un cunoscut bancher din Wall Street specializat în investiții. „De curînd am purtat o discuție cu un reprezentant al unui fond de pensii din Marea Britanie care dorea să investească în compania noastră. De-a lungul conversației noastre, el nu a încetat să proslăvească valoarea titlurilor americane de proprietate și siguranța pe care ele le implică".

Afirmația bancherului newyorkez indică un alt factor care motivează unele investiții străine. Oamenii de afaceri doresc să-și minimalizeze riscurile, iar în numeroase țări, direcțiile viitoare ale politicii de stat sînt mai greu de prezis astăzi decît în trecut. Asemenea riscuri amplifică atracția exercitată de economia americană. Cu toate acestea, majoritatea observatorilor sînt de părere că incertitudinea politică joacă un rol secundar și că firmele străine nu ar face asemenea investiții dacă argumentele de ordin economic nu ar fi destul de convingătoare. La urma urmelor, oamenilor de

Scanned with OKEN Scanner

afaceri nu le place să piardă bani, nici chiar de dragul stabilității.

Pentru multe companii străine, investițiile făcute în Statele Unite sînt o sursă de învățăminte. În 1973, *Cavenhams*, marea firmă britanică specializată în produse alimentare, a cumpărat compania *Grand Union*, o vastă rețea americană de magazine universale. Ulterior, noul proprietar a descoperit că rețetele speciale de marketing prescrise pentru piața americană nu generau profituri cu eficacitatea îndeobște prezisă. În consecință, președintele consiliului de administrație al firmei a decis o modificare radicală a politicii de marketing adoptată inițial. Compania *Michelin U.S.A.* s-a văzut nevoită să folosească un sistem electronic de calcul deosebit de complex pentru a putea supraveghea întregul său volum de operații de producție și desfacere. Acest sistem depășește mult în complexitate mijloacele electronice utilizate de centrala europeană a firmei. „Situația este cu totul alta aici", spune John Gillies, vicepreședinte executiv al companiei *Michelin U.S.A.* „Operațiile noastre acoperă o zonă geografică extrem de vastă. În Europa, clienții firmei te așteaptă la ușă".

Fluxul de investiții străine continuă să crească. „Potențialul acestei tendințe este vast", conchide un studiu efectuat recent de o prestigioasă organizație specializată în *business research*, denumită *The Conference Board*. „În cazul în care condițiile economice relativ favorabile existente în Statele Unite își vor continua prezența, firmele străine nu vor înceta să arate un mare interes posibilităților de participare directă pe piața economică a Statelor Unite".

„Pentru America, aceasta este probabil o evoluție sănătoasă", afirmă în continuare autorii studiului. „Firmele străine aduc un plus de concurență, tehnologii noi, noi surse de capital și noi surse de locuri de muncă. Ani de-a rîndul, oamenii de afaceri americani au căutat să convingă restul lumii că investițiile venite din străinătate sînt un lucru bun atît pentru cei ce investesc cît și pentru țările ce primesc aceste investiții. Acum, ei vor fi probabil martori la o verificare a validității acestei convingeri în propria lor țară".

Guvernul Statelor Unite aprobă în mod oficial investițiile străine. În „Raportul prezidențial asupra situației economice internaționale" din 1977 apărea următorul paragraf:

„Politica Statelor Unite în privința investițiilor străine este bazată pe premisele că resursele de capital sînt insuficiente și că sistemul pieței libere este cel mai eficient mijloc de determinare a alocării și utilizării capitalului pe piața internațională. În consecință, Statele Unite sprijină circulația liberă a capitalului între țări, circulație determinată de acțiunea forțelor pieții economice".

Există totuși o deosebire între a face și a primi investiții, așa cum sugerează chiar studiul efectuat de organizația *The Conference Board*. În special în anii 1973 și 1974, sporirea investițiilor străine a cauzat în Statele Unite o oarecare îngrijorare. Americanii se temeau că acest fenomen s-ar fi putut solda cu control străin asupra economiei lor, probabil chiar și asupra vieții politice a țării. Ei au descoperit ce înseamnă să te afli în postura de recipient al investițiilor străine. Această descoperire a dus la o mai bună înțelegere a neliniștii guvernelor și cetățenilor din alte țări în privința pozițiilor ocupate de companiile americane în economiile lor.

În 1975, guvernul american a înființat un *Committee on Foreign Investment* menit să analizeze investițiile străine cu „implicații majore în domeniul intereselor naționale ale Statelor Unite". Acest comitet a examinat o serie de mari operații economice de acest gen, dar nu a găsit nimic ce putea fi pus sub semnul întrebării. Astfel, neliniștea a dispărut, iar Statele Unite au acceptat cu interes rolul de recipient al investițiilor străine — o sursă de capital și noi locuri de muncă și un prețios vehicul al schimburilor de tehnologie și experiență economică. ■

Daniel Yergin este lector la Harvard Business School. *El este autorul unui important studiu nou asupra perioadei Războiului Rece, intitulat* „Shattered Peace" *și publicat în 1977 de către editura* Houghton Mifflin.

Scanned with OKEN Scanner

Timpul este un factor esențial în tratarea traumatismelor grave survenite prin accidente

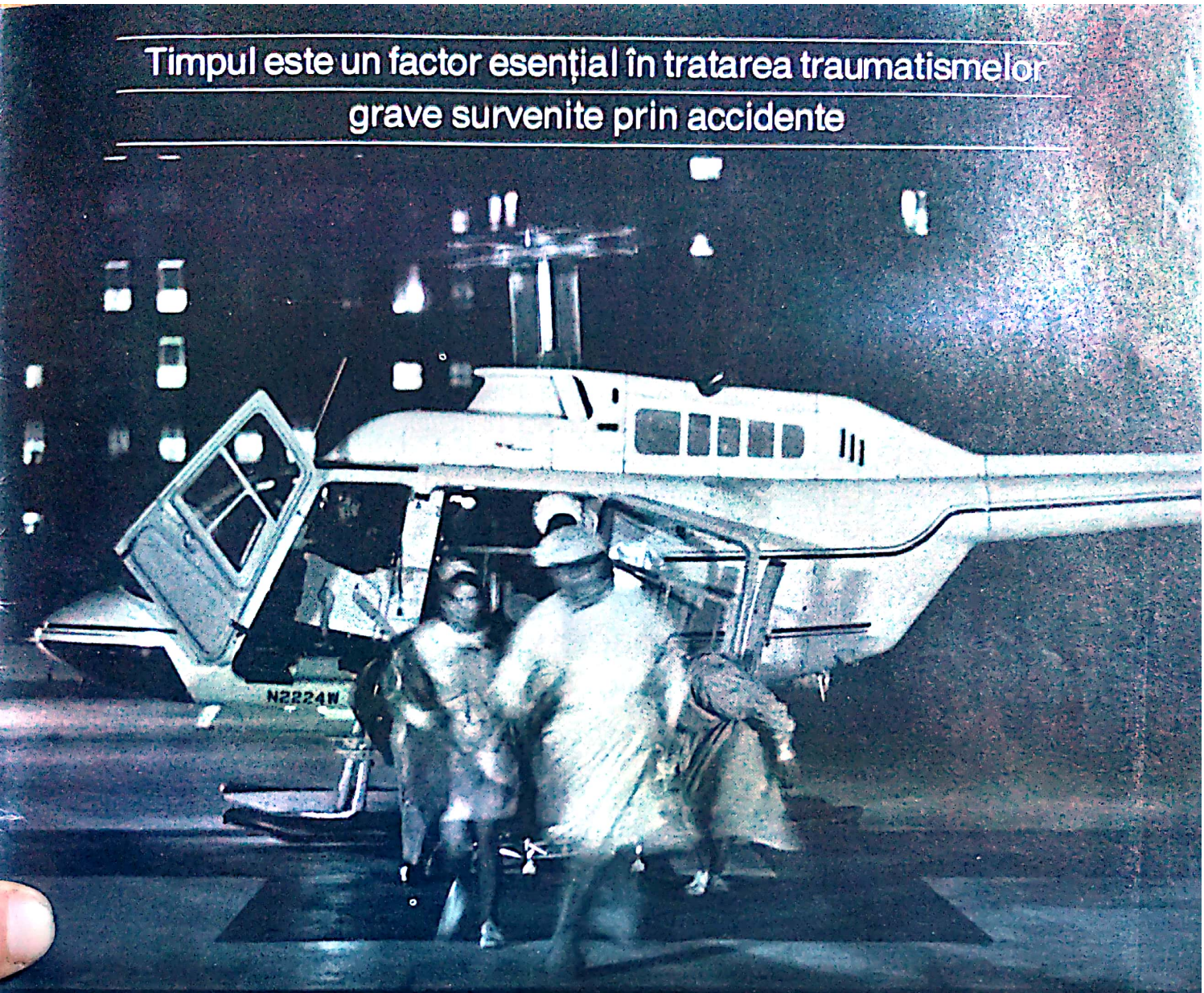

VIEȚI SALVATE ÎN MARE GRABĂ

Un elicopter la bordul căruia se află victima însîngerată a unui accident automobilistic se apropie de platforma de aterizare a spitalului *Maryland Institute for Emergency Medicine*. Înainte ca rotorul elicopterului să se fi oprit, cîțiva oameni îmbrăcați în halate de culoare roz transportă pacientul în grabă către o ambulanță care așteaptă la cîțiva pași unde va începe o luptă frenetică pentru salvarea unei vieți. Ca toate celelalte cazuri tratate de acest reputat spital de urgență din Baltimore, acest pacient a suferit leziuni grave și se află în stare de șoc. Cu toate

Mary Ann Bader

Scanned with OKEN Scanner

acestea, șansele sale de supraviețuire sînt de două ori mai mari decît cele ale oricărui pacient al unei secții de urgență dintr-un spital american obișnuit.

Factorul critic în tratarea traumatismelor grave este desigur timpul. Starea de șoc instalată ca urmare a unor leziuni grave, dar nu fatale, poate cauza moarte în numai o oră. Pentru ca fiecare secundă prețioasă să fie optim folosită, la capătul transportului rapid cu elicopterul, pacientul este supus unor tehnici medicale de salvare perfect coordonate. Odată cu sosirea pacientului, una dintre echipele de urgență ale spitalului intră prompt în acțiune; prima fază a procesului de salvare este tratarea rapidă pe cale chirurgicală a leziunilor care amenință viața. Două dintre cele patru echipe de urgență ale spitalului sînt în permanență gata de acțiune; celelalte două pot fi mobilizate în numai cîteva minute. În cursul unui an, ele vin în ajutorul a peste 1000 de oameni.

Hotărîrea ca victima unui accident să fie trimisă la acest institut este luată de organele de poliție și personalul medical venit la locul accidentului. Numai persoanele accidentate extrem de grav — cu leziuni multiple în regiunea capului și a pieptului, spre exemplu — sînt transferate la *Maryland Institute for Emergency Medicine*. Personalul ambulanței comunică prin radio cu centrala de poliție a statului Maryland, care trimite imediat la fața locului unul dintre cele opt elicoptere special destinate acestor operații de salvare. Institutul se află la circa o oră de zbor de cele mai îndepărtate puncte ale statului, dar majoritatea transporturilor sînt absolvite în aproximativ o jumătate de oră. La bordul elicopterului se află un sanitar aparținînd forțelor de poliție, care face primele încercări de reanimare a pacientului și de oprire a hemoragiilor externe. El informează spitalul prin radio asupra naturii leziunilor. Un anestezist și cîteva surori așteaptă pe platforma de aterizare sosirea pacientului. În cazul în care acestea sînt necesare, acțiunile de reactivare a sistemului cardio-pulmonar au loc deja pe drumul dintre platforma de aterizare și clădirea spitalului.

În interiorul spitalului, restul echipei de urgență — un chirurg, trei asistenți, două surori și un infirmier — sînt gata de a prelua pacientul. Dacă este nevoie de concursul unor medici specialiști, aceștia se află deja la fața locului.

Fotografii de Ken Heinen

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Planul de acțiune al acestei grupe este mereu același: întîi sînt tratate acele urmări ale accidentului care prezintă un pericol imediat pentru viața pacientului; odată parcursă această fază, este stabilit diagnosticul general recomandînd intervențiile chirurgicale propriu-zise. În cursul primei jumătăți de oră, toate funcțiunile vitale ale organismului rănit sînt restabilite. Pacientul este adus apoi în grabă într-una dintre cele două săli de operații, unde este așteptat de un număr de pînă la 15 specialiști. După terminarea operațiilor, pacientul este transportat într-o secție specială de reanimare; acest salon, în care se află 14 paturi (fotografia de deasupra), este înzestrat cu aparatura și personalul necesare unei supravegheri continue a stării pacienților. Acest sistem de supraveghere servește în același timp drept bază a unor cercetări menite să stabilească tipologia fazei posttraumatice pentru cele mai diferite cazuri. Odată ce pacientul se află în afara oricărui pericol, el este transferat din nou într-o secție de îngrijire intensivă. În general, pacienții rămîn în incinta acestui institut timp de aproximativ zece zile; restul perioadei de convalescență este parcurs de pacient la alte spitale.

Încă de la înființarea sa, în 1961, cînd acest institut nu era decît o mică stație de urgență anexată așa-numitului *University of Maryland Hospital*, țelul activităților desfășurate aici a fost studierea efectelor generate de stările de șoc și leziunile grave cauzate de accidente și a posibilităților de tratare a acestora. În 1969, cînd această secție a intrat în posesia actualului ei sediu — care are cinci etaje și un total de 32 de paturi —, mortalitatea în rîndurile grav-răniților se cifra la circa 46 la sută. Acest procentaj a fost redus între timp la jumătatea valorilor din trecut, fapt pus în principal pe seama judiciosului sistem de coordonare a tehnicilor de salvare aplicat aici. Delegații de specialiști venite din întreg cuprinsul Statelor Unite și de peste hotare vizitează adesea acest institut pentru a se putea informa direct asupra sistemului lui de funcționare. Mulți dintre cei 300 de oameni ce fac parte din personalul acestui spital sînt medici veniți din străinătate pentru a se specializa aici. Institutul oferă 14 burse de specializare, ce pot fi obținute prin concurs.

În Statele Unite, numărul deceselor survenite ca urmare a stărilor traumatice este surclasat doar de mortalitatea în rîndurile pacienților suferind de cancer sau de maladii cardiace. Astăzi însă, un număr de 100 de subdiviziuni administrative ale țării posedă centrale de urgență organizate după modelul institutului din Baltimore, iar alte 200 de asemenea centre medicale vor intra în funcțiune pînă la sfîrșitul anului 1979. Prestarea promptă a acestor servicii medicale specializate va diminua fără îndoială potențialul distructiv al stărilor traumatice. ■

Mary Ann Bader face parte din colectivul redacțional al revistei Sinteza.

Scanned with OKEN Scanner